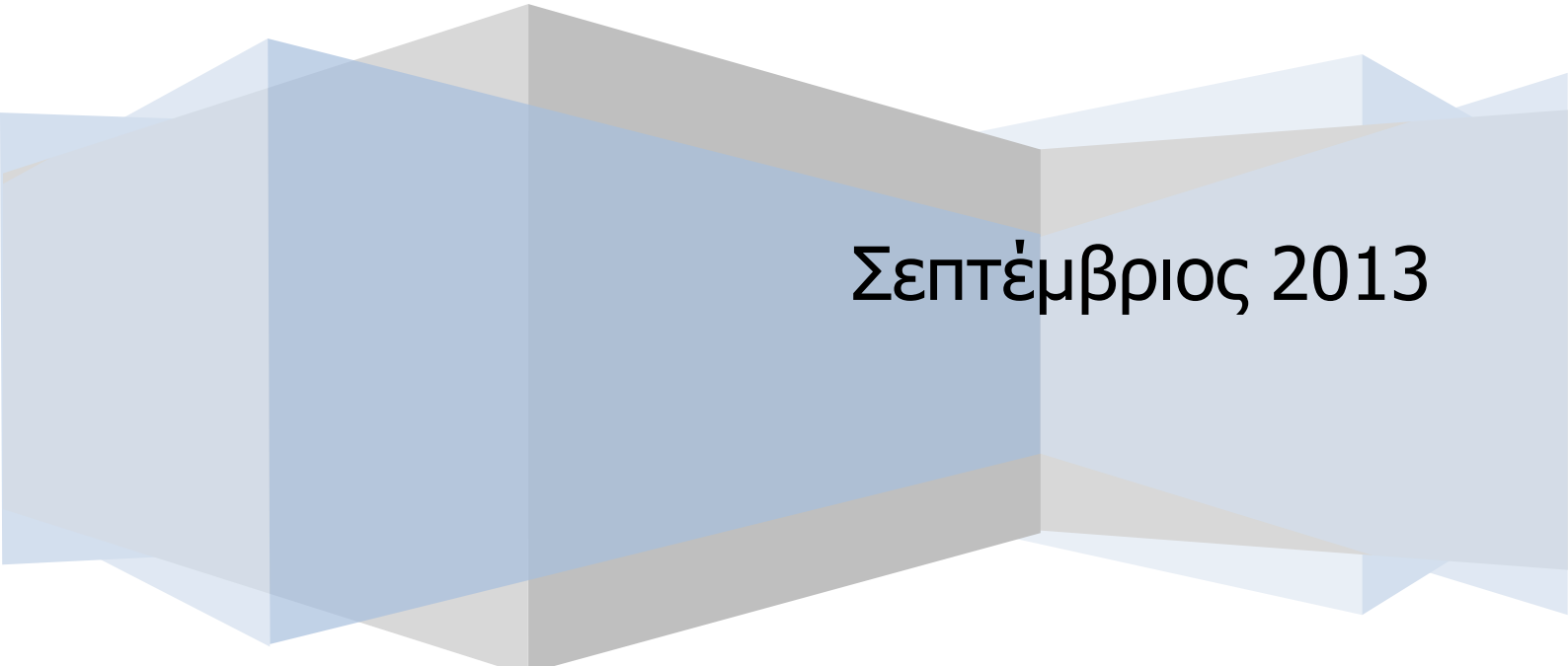


Ε.Κ. και Τ.Τ.Ε.

**Οδηγίες αναφορικά με τις
γνωστοποιήσεις των τραπεζών για την
έκθεση τους σε πιστωτικό κίνδυνο από
τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες**



Σεπτέμβριος 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή

- 1.1 Σκοπός Οδηγιών – Κύρια Σημεία
- 1.2 Εφαρμογή των Οδηγιών
- 1.3 Βιβλιογραφική Επισκόπηση
- 1.4 Επιμέτρηση Πιστωτικού Κινδύνου – Σχέδιο της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών προς διαβούλευση αναφορικά με τις ρυθμίσεις δανείων και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια
- 1.5 Γνωστοποιήσεις Αναφορικά με τον Πιστωτικό Κίνδυνο

2. Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου

- 2.1 Έγκριση Πιστωτικού Κινδύνου
- 2.2 Μέτρηση Πιστωτικού Κινδύνου και Εσωτερικές Διαβαθμίσεις
- 2.3 Διαχείριση Υψηλής Συγκέντρωσης Κινδύνου
- 2.4 Περιορισμός Έκθεσης Πιστωτικού Κινδύνου

3. Μεθοδολογία Αξιολόγησης Απομείωσης

- 3.1 Αντικειμενικές Αποδείξεις Απομείωσης Αξίας
- 3.2 Μεμονωμένη Αξιολόγηση Απομείωσης
- 3.3 Συλλογική Αξιολόγηση Απομείωσης
- 3.4 Βασικές Κρίσεις και Εκτιμήσεις της Διοίκησης
- 3.5 Αναστροφή απομείωσης
- 3.6 Επαναφορά των δανείων στην κατηγορία των μη απομειωμένων
- 3.7 Διαγραφή Δανείων και Απαιτήσεων κατά πελατών
- 3.8 Επισκόπηση της Μεθοδολογίας Πρόβλεψης Απομείωσης
- 3.9 Αναγνώριση Εσόδων από Τόκους

4. Ρυθμίσεις Δανείων

- 4.1 Ορισμός της Ρύθμισης και της Πολιτικής Ρυθμίσεων Δανείων
- 4.2 Αξιολόγηση Απομείωσης των Ρυθμισμένων Δανείων
- 4.3 Έξοδος από το Καθεστώς Ρύθμισης
- 4.4 Ανταλλαγή Χρέους με Απόκτηση Μετοχικού Κεφαλαίου
- 4.5 Ποιοτικές γνωστοποιήσεις για τις Ρυθμίσεις Δανείων
- 4.6 Ποσοτικές γνωστοποιήσεις για τις Ρυθμίσεις Δανείων

5. Πίνακες

- 5.1 Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου
- 5.2 Πρόβλεψη απομείωσης
- 5.3 Ρυθμίσεις Δανείων

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΓ:	Απαίτηση Γνωστοποίησης
ΑΖ:	Αναμενόμενη Ζημιά
ΒΣ:	Βάση για Συμπέρασμα των Δ.Π.Χ.Α.
Δ&Α:	Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών στο αποσβεσμένο κόστος
ΔΔΑΕ:	Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης
ΔμΛ:	Διακρατούμενα μέχρι τη Λήξη
ΔπΠ:	Διαθέσιμα προς Πώληση
Δ.Π.Χ.Α.:	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς
ΕΑΚΑΑ:	Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών
ΕΑΤ:	Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών
ΕΔΔΠΧΑ:	Επιτροπή Διερμηνειών των Δ.Π.Χ.Α.
Ε.Κ.:	Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς
ΕΣΣΚ:	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου
ΚΤΙ:	Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας
ΜΕΔ:	Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια
ΟΕ:	Οδηγίες Εφαρμογής
ΟΥ:	Οδηγίες Υλοποίησης
ΠΕ:	Πραγματικό Επιτόκιο
ΣΧΣ:	Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
Τ.τ.Ε.:	Τράπεζα της Ελλάδος

ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Αναδιαρθρωμένα
Δάνεια

Ο οφειλέτης δεν είναι σε οικονομική δυσχέρεια, ωστόσο, οι όροι του δανείου έχουν επαναδιαπραγματευθεί για τη διευκόλυνση της απόδοσης του δανείου

Αναμενόμενες Ζημιές Εποπτικός υπολογισμός της ζημιάς των δανείων που αναμένεται εντός των επόμενων 12 μηνών. Οι αναμενόμενες ζημιές ισούνται με το γινόμενο της πιθανότητας αθέτησης (PD,%) επί την έκθεση σε κίνδυνο τη στιγμή της αθέτησης (EAD) επί τη ζημιά σε περίπτωση αθέτησης (LGD,%)

Σε καθυστέρηση Βλέπε «Δάνεια σε καθυστέρηση»

Βασιλεία II Πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας που εκδόθηκε από την Επιτροπή της Βασιλείας για εποπτικούς σκοπούς τον Ιούνιο του 2006 'International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards'.

Ενυπόθηκα Δάνεια
για την απόκτηση
ακινήτων προς
Ενοικίαση

Ενυπόθηκα δάνεια για την αγορά ακινήτων που διατίθενται προς εκμίσθωση.

Συλλογική Αξιολόγηση
Πρόβλεψη Απομείωσης

Πρόβλεψη που αναγνωρίζεται από αξιολόγηση απομείωσης σε συλλογική βάση για ομοιογενείς ομάδες δανείων, όπως απαιτήσεις από πιστωτικές κάρτες και προσωπικά δάνεια, που δεν θεωρούνται μεμονωμένα σημαντικά καθώς και για ζημιές δανείων που έχουν πραγματοποιηθεί αλλά δεν έχουν αναγνωρισθεί εξατομικευμένα κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Πιστωτικός Κίνδυνος Είναι ο κίνδυνος ένα από τα αντισυμβαλλόμενα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου να προκαλέσει ζημιά στο άλλο μέρος, αθετώντας την υποχρέωσή του.

Μέτρα Ρύθμισης
Δανείων

Παρέχονται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο οφειλέτης εκτιμάται ότι δεν θα ανταποκριθεί στους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης λόγω οικονομικών δυσχερειών και ο εκδότης αποφασίζει να τροποποιήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης ώστε να παρέχει στον οφειλέτη επαρκή ικανότητα να εξυπηρετήσει το χρέος ή να αναχρηματοδοτήσει τη σύμβαση, είτε στο σύνολο της είτε εν μέρει.

Απομειωμένα Δάνεια	Δάνεια για τα οποία έχει αναγνωρισθεί πρόβλεψη απομείωσης
Πρόβλεψη Απομείωσης	Ισούται με την συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης που έχει μεταφερθεί από τα προηγούμενα έτη, προσαυξημένη με την καθαρή ζημία απομείωσης για το τρέχον έτος και μειωμένη με τη χρήση των προβλέψεων απομείωσης επί περιουσιακών στοιχείων που διαγράφηκαν από την κατάσταση οικονομικής θέσης, και μεταβολές από λοιπά στοιχεία (συνάλλαγμα, πωλήσεις, κ.τ.λ.)
Ζημιά Απομείωσης περιόδου	Είναι η μείωση της αξίας που προκύπτει από τον έλεγχο απομείωσης και ισούται με τη διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών του στοιχείου, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο.
Μεμονωμένη Αξιολόγηση Πρόβλεψη Απομείωσης	Πρόβλεψη που αναγνωρίζεται από αξιολόγηση απομείωσης σε μεμονωμένη βάση για σημαντικά εξατομικευμένα δάνεια καθώς και για δάνεια που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για συλλογική αξιολόγηση.
Δάνεια και Απαιτήσεις Κατά Πελατών (Δ&Α)	Αναφέρεται σε Δ&Α τα οποία αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος (σύμφωνα με την κατάταξη των χρηματοοικονομικών μέσων του Δ.Λ.Π. 39), καθώς και απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις. Δάνεια που κατατάσσονται στην κατηγορία των ΔμΛ, ΔπΠ ή των αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, καθώς και τα δάνεια προς τις τράπεζες και οι χρεωστικοί τίτλοι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω Οδηγιών.
Δάνεια σε καθυστερήση	Είναι τα δάνεια στα οποία, ο αντισυμβαλλόμενος δεν έχει πραγματοποιήσει πληρωμή κατά τον συμβατικά καθορισμένο χρόνο.
Δείκτης Δανείου προς αξία Εξασφάλισης (ΔΔΑΕ')	Δείκτης που εκφράζει το ποσοστό κάλυψης της αξίας ενός δανείου από την αξία της εξασφάλισης που έχει ληφθεί. Ένα υψηλό ΔΔΑΕ υποδεικνύει ότι υπάρχει μικρότερη κάλυψη για την προστασία του δανειστή έναντι μειώσεων στην αξία των εξασφαλίσεων.

Δημόσιος Τομέας	περιλαμβάνει: i. Την Κεντρική κυβέρνηση (όλα τα τμήματα ή τα υπουργεία και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα) ii. Τις Τοπικές Αρχές iii. Τις εταιρίες που ελέγχονται και πλήρως ή εν μέρει ανήκουν στο κράτος iv. Τις συνδεδεμένες με το κράτος εταιρίες
-----------------	---

Διαγραφή Δ&Α	Η αφαίρεση του δανείου από την κατάσταση οικονομικής θέσης καθώς και της συσσωρευμένης πρόβλεψης απομείωσης η οποία έχει αναγνωριστεί σε σχέση μ' αυτό.
--------------	---

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του 2^{ου} Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής της Ελλάδας - Πρώτη Επισκόπηση – Δεκέμβριος 2012, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η Τράπεζα της Ελλάδος, συνέταξαν το παρόν έγγραφο το οποίο παρέχει οδηγίες βέλτιστων πρακτικών αναφορικά με τις γνωστοποιήσεις των τραπεζών για τα Δάνεια και Απαιτήσεις από πελάτες (εφεξής «Οδηγίες»).

Ειδικότερα, στο παρόν έγγραφο περιλαμβάνονται αναλυτικές οδηγίες αναφορικά με τις πληροφορίες που οι τράπεζες οφείλουν να γνωστοποιούν στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις, όσον αφορά την ποιότητα των στοιχείων του ενεργητικού, τις προβλέψεις απομείωσης και την αναγνώριση των εσόδων από Δ&Α.

Επισημαίνεται, ότι τα Δ.Π.Χ.Α. εκδίδονται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και η Επιτροπή Διερμηνειών των Δ.Π.Χ.Α. είναι αποκλειστικά αρμόδια για να παρέχει καθοδήγηση για την εφαρμογή τους. Συνεπώς, οι Οδηγίες δεν πρέπει να θεωρηθούν ότι αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές ή συστάσεις σχετικά με τα Δ.Π.Χ.Α., αλλά αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τους εκδότες (Τράπεζες) στη γνωστοποίηση πληροφοριών στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις, οι οποίες να αντανakλούν διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.

Η Ε.Κ. και η Τ.τ.Ε. θεωρούν ότι μέσω της εφαρμογής των εμπλουτισμένων γνωστοποιήσεων που περιλαμβάνονται στις εν λόγω Οδηγίες, θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων στην αγορά προς τον ελληνικό τραπεζικό τομέα.

1.1. Σκοπός οδηγιών – Κύρια Σημεία

Σκοπός των Οδηγιών είναι η δημιουργία μιας σειράς ποιοτικών και ποσοτικών γνωστοποιήσεων τις οποίες οι τράπεζες αναμένεται να υιοθετήσουν και οι οποίες έχουν ως στόχο:

- i. να παρέχουν ένα λεπτομερές σύνολο πληροφοριών με βάση τις διατάξεις των Δ.Π.Χ.Α., προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια και η συγκρισιμότητα μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών και να προαχθεί η κατανόηση των χρηστών ως προς την έκθεση των τραπεζών στον πιστωτικό κίνδυνο, καθώς και την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου και
- ii. να βελτιώσουν τις γνωστοποιήσεις σχετικά με τον πιστωτικό κίνδυνο των τραπεζών μέσω της παροχής πληροφοριών για τις παραχωρήσεις που χορηγούνται σε δανειολήπτες λόγω οικονομικών δυσχερειών (Μέτρα Ρύθμισης Δανείων).

Για την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων, οι παρούσες Οδηγίες επικεντρώνονται κυρίως στα ακόλουθα:

- μεθοδολογία αξιολόγησης προβλέψεων απομείωσης (αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης, υπολογισμός απομείωσης, βασικές παραδοχές και κρίσεις της Διοίκησης),
- ρυθμισμένα δάνεια και σχετικές γνωστοποιήσεις,

- αναγνώριση εσόδων από απομειωμένα δάνεια και
- αποτίμηση των εξασφαλίσεων.

1.2. Εφαρμογή των Οδηγιών

Οι εν λόγω Οδηγίες ισχύουν για όλες τις τράπεζες, οι κινητές αξίες των οποίων έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά, με καταστατική έδρα την Ελλάδα, καθώς και για όλες τις άλλες τράπεζες με έδρα την Ελλάδα που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.. Επίσης, οι εν λόγω Οδηγίες έχουν εφαρμογή και στις συνεταιριστικές τράπεζες.

Η Ε.Κ. και η Τ.τ.Ε. αναμένουν οι τράπεζες να περιλάβουν τόσο τις ποιοτικές όσο και τις ποσοτικές γνωστοποιήσεις που περιέχονται στο παρόν, στις ετήσιες ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης του 2013. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την εκτεταμένη αναδιάρθρωση που έλαβε χώρα στον τραπεζικό τομέα κατά το τελευταίο έτος, η Ε.Κ. και η Τ.τ.Ε. αναγνωρίζουν ότι οι τράπεζες μπορεί να μην είναι σε θέση να παράσχουν το σύνολο των γνωστοποιήσεων που περιλαμβάνονται στις Οδηγίες για τη χρήση 2013 καθώς και τα συγκριτικά στοιχεία για τη χρήση 2012, με εξαίρεση τις γνωστοποιήσεις της ενότητας 5.3. «*Ρυθμίσεις Δανείων*», στις οποίες οι τράπεζες πρέπει να συμμορφωθούν πλήρως σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΕΑΚΑΑ «*Πρακτικές ρυθμίσεων δανείων στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών που συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.*» η οποία δημοσιοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2012. Συνεπώς, οι προτεινόμενες γνωστοποιήσεις αναμένεται να περιληφθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσεως 2013. Σε περίπτωση μη πλήρους συμμόρφωσης, οι τράπεζες καλούνται να γνωστοποιούν τους λόγους για τους οποίους δεν κατέστη δυνατή η εφαρμογή τους.

Οι Οδηγίες πρέπει να εφαρμόζονται λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της σημαντικότητας, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι ορισμένες πληροφορίες ίσως να μην παρέχονται, ή ορισμένοι πίνακες να μη χρησιμοποιούνται ή να χρησιμοποιούνται μόνο για ορισμένα χαρτοφυλάκια, όταν οι πληροφορίες αυτές αφορούν μη σημαντικό στοιχείο για τον εκδότη.

Σε κάθε περίπτωση, οι Οδηγίες αναμένεται να εφαρμοστούν πλήρως και να περιληφθούν στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2014 με όλα τα συγκριτικά στοιχεία.

Η Ε.Κ. και η Τ.τ.Ε. αναμένουν ότι μέσω των Οδηγιών, η ποιότητα των γνωστοποιήσεων των οικονομικών καταστάσεων του 2013, θα βελτιωθεί και παρά το γεγονός ότι αφορούν σε οδηγίες, αναμένεται ότι θα εφαρμοσθούν και θα εποπτεύονται.

1.3. Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Για την σύνταξη των προτεινόμενων γνωστοποιήσεων, η Ε.Κ. και η Τ.τ.Ε. επισκόπησαν και επεξεργάστηκαν τις πληροφορίες διάφορων δημοσιεύσεων. Ειδικότερα, σε διεθνές επίπεδο, τα τελευταία δύο χρόνια έχουν εκδοθεί διάφορα δημοσιεύματα από ρυθμιστικές και άλλες αρχές, τα οποία αποσκοπούν στην ενίσχυση

των γνωστοποιήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο και την ευθυγράμμιση τους με διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΣΧΣ έχει δημοσιεύσει βέλτιστες πρακτικές αναλυτικών γνωστοποιήσεων¹ σχετικά με τους κινδύνους των τραπεζών και η ΚΤΙ δημοσίευσε οδηγίες² για τις τράπεζες που λαμβάνουν κρατικές ενισχύσεις με σκοπό την παροχή πρόσθετων πληροφοριών στις ελεγμένες οικονομικές τους καταστάσεις, σχετικά με την ποιότητα των δανείων και τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου.

Η EAT δημοσίευσε σχέδιο προς διαβούλευση που περιλάμβανε εναρμονισμένους ορισμούς και πίνακες για τα ρυθμιζόμενα και μη εξυπηρετούμενα δάνεια (EAT/ΣΔ/2013/06)³.

Επιπλέον, η ΕΑΚΑΑ δημοσίευσε τον Δεκέμβριο του 2012, μια ανακοίνωση (ΕΑΚΑΑ/2012/853)⁴ σχετικά με τις «Πρακτικές ρυθμίσεων δανείων στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών που συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.", προκειμένου να προωθηθεί η συνεπής εφαρμογή της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας αναφορικά με τις κινητές αξίες και τις αγορές και ειδικότερα των Δ.Π.Χ.Α.

Επίσης, συμβουλευτικά/ελεγκτικά γραφεία έχουν εκδώσει διάφορες δημοσιεύσεις βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις γνωστοποιήσεις των Χρηματοοικονομικών Μέσων (Δ.Π.Χ.Α. 7).

Επιπρόσθετα, η Ε.Κ. και η Τ.Τ.Ε., σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητες τους:

- ▶ επισκόπησαν την πολιτική διενέργειας προβλέψεων απομείωσης των τραπεζών,
- ▶ επισκόπησαν τις γνωστοποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών σχετικά με τα Δ&Α και τις εκθέσεις του Πυλώνα 3 και τα συνέκριναν με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές,
- ▶ έλαβαν υπόψη τους τρέχοντα ζητήματα όπως μέτρα ρύθμισης δανείων, αναγνώριση εσόδων από τόκους και εξελίξεις στα Δ.Π.Χ.Α. και
- ▶ διενήργησαν διαβούλευση με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των ελληνικών τραπεζών, τους ελεγκτές, τους επαγγελματικούς φορείς και άλλες ρυθμιστικές αρχές τόσο στην Ελλάδα όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

¹ https://www.financialstabilityboard.org/publications/r_121029.pdf

² *December 2011 guidelines:*

<http://www.centralbank.ie/press-area/press-releases/Documents/Impairment%20Provisioning%20Guidelines-%20Central%20Bank%20of%20Ireland%20-%20Decemeber%202011.pdf>

May 2013 guidelines:

<http://www.centralbank.ie/regulation/industry-sectors/credit-institutions/Documents/Impairment%20Provisioning%20Guidelines%20May%202013.pdf>

³ <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/40000/CP-on-Forbearance-and-non-performing-exposures.pdf>,

⁴ <http://www.esma.europa.eu/system/files/2012-853.pdf>

1.4. Επιμέτρηση Πιστωτικού κινδύνου – Σχέδιο της ΕΑΤ προς διαβούλευση αναφορικά με τις ρυθμίσεις δανείων και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια

A. Επιμέτρηση Πιστωτικού κινδύνου

Βασικός σκοπός των Δ.Π.Χ.Α. είναι η παροχή πληροφόρησης μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και ειδικότερα κατά την ημερομηνία αναφοράς, για τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Αντιθέτως, η Βασιλεία II, έχει μια μελλοντική προσέγγιση καθώς αποσκοπεί στο να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία και η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ζητώντας από τις τράπεζες να διαθέτουν επαρκές επίπεδο κεφαλαίου έναντι των αναμενόμενων κινδύνων που λαμβάνουν καθώς και ένα πρόσθετο ύψος κεφαλαίου έναντι κινδύνων που δε δύναται να προβλεφθούν, για τη διάρκεια των επόμενων 12 μηνών.

Με βάση τα ανωτέρω, ο σκοπός των Δ.Π.Χ.Α., αναφορικά με τις προβλέψεις απομείωσης, είναι οι οικονομικές καταστάσεις να αντικατοπτρίζουν με επάρκεια τις πραγματοποιηθείσες ζημιές που υπέστη ο εκδότης κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενώ η Βασιλεία II εστιάζει σε αναμενόμενες και μη αναμενόμενες ζημιές. Το Δ.Λ.Π. 39 «Χρηματοπιστωτικά μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση» αναφέρει ρητά ότι οι ζημιές που αναμένονται από μελλοντικά γεγονότα, «ασχέτως πόσο πιθανές είναι», δεν θα πρέπει να αναγνωρίζονται.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, η καθυστέρηση αναγνώρισης ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, που σχετίζονται με τα δάνεια και άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα, αναγνωρίστηκε ως αδυναμία στο υπάρχον πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς. Επειδή, η μεθοδολογία απομείωσης των πραγματοποιηθέντων ζημιών, που είναι σε ισχύ επί του παρόντος, απαιτεί την αναγνώριση ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, μόνο όταν ένα ζημιογόνο γεγονός έχει επέλθει, το νέο Δ.Π.Χ.Α. 9, το οποίο θα αντικαταστήσει το Δ.Λ.Π. 39, εξερευνά τη μετάβαση από το μοντέλο των πραγματοποιηθέντων ζημιών σε μια προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη μελλοντικά γεγονότα (προσέγγιση των αναμενόμενων ζημιών). Σημειώνεται ότι το Δ.Π.Χ.Α. 9 δεν έχει ακόμα οριστικοποιηθεί, ενώ η ημερομηνία εφαρμογής του, η οποία αρχικά είχε οριστεί για τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που ξεκινούν την ή μετά την 1.1.2015, έχει μεταφερθεί.

B. Σχέδιο της ΕΑΤ προς διαβούλευση αναφορικά με τις ρυθμίσεις δανείων και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια

Η ΕΑΤ έχει εκδώσει, για εποπτικούς σκοπούς, ένα σχέδιο προς διαβούλευση, στο οποίο εισάγει έναν ενιαίο ορισμό για τους όρους των «Μη εξυπηρετούμενων δανείων» και των «Μέτρων ρυθμίσεων δανείων» με σκοπό να ενισχύσει τη συνέπεια και τη συγκρισιμότητα μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών. Ο ορισμός, ο οποίος περιλαμβάνεται στο ανωτέρω σχέδιο της ΕΑΤ, αναφορικά με τα μέτρα ρύθμισης δανείων είναι παρόμοιος με τον ορισμό ο οποίος περιλαμβάνεται στη ανακοίνωση της ΕΑΚΑΑ και ο οποίος έχει υιοθετηθεί από τις παρούσες Οδηγίες.

1.5. Γνωστοποιήσεις αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο

Το Δ.Π.Χ.Α. 7 απαιτεί μια σειρά συγκεκριμένων ελάχιστων γνωστοποιήσεων (ποιοτικών και ποσοτικών) αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο ρευστότητας και τον κίνδυνο αγοράς.

Ειδικότερα, αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο:

- οι διατάξεις Δ.Π.Χ.Α. 7.36, Δ.Π.Χ.Α. 7.37, Δ.Π.Χ.Α. 7.ΟΥ28⁵, Δ.Π.Χ.Α. 7.ΟΥ 29, παρέχουν γνωστοποιήσεις για την ποιότητα των Δ&Α σε σχέση με τον πιστωτικό κίνδυνο,
- οι διατάξεις Δ.Π.Χ.Α. 7.34(γ), Δ.Π.Χ.Α. 7.ΒΣ55, Δ.Π.Χ.Α. 7.ΟΥ18, παρέχουν γνωστοποιήσεις όσον αφορά την συγκέντρωση του πιστωτικού κινδύνου,
- οι διατάξεις Δ.Π.Χ.Α. 7.36(β), παρέχουν γνωστοποιήσεις όσον αφορά τις εξασφαλίσεις που έχουν ληφθεί,
- οι διατάξεις Δ.Π.Χ.Α. 7.15, παρέχουν γνωστοποιήσεις όσον αφορά ληφθείσες εξασφαλίσεις οι οποίες δύνανται να πουληθούν ή να επανεχυριαστούν,
- οι διατάξεις Δ.Π.Χ.Α. 7.38, παρέχουν γνωστοποιήσεις όσον αφορά εξασφαλίσεις οι οποίες έχουν περιέλθει στην κατοχή των τραπεζών.

Ωστόσο, το εύρος των γνωστοποιήσεων που απαιτούνται, εξαρτάται από την έκταση της χρήσης χρηματοοικονομικών μέσων από τις τράπεζες και της έκθεσής τους σε κίνδυνο.

Σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 7, παράγραφοι 7, 31, 33 & 35:

«7. Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να αξιολογήσουν τη σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων για την οικονομική της θέση και την επίδοσή της.

31. Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να αξιολογήσουν τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία είναι εκτεθειμένη η οικονομική οντότητα την ημερομηνία αναφοράς.

Ποιοτικές Γνωστοποιήσεις

33. Για κάθε είδος κινδύνου που απορρέει από χρηματοοικονομικά μέσα, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

(α) την έκθεσή της σε κινδύνους και τον τρόπο με τον οποίο προκύπτουν,

(β) τους στόχους, τις πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου και τις μεθόδους επιμέτρησης του κινδύνου που εφαρμόζονται, και

⁵ Παρόλο που οι ΒΣ και οι ΟΥ δεν αποτελούν απαίτηση των Δ.Π.Χ.Α. δεδομένου ότι δεν έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν ληφθεί υπόψη καθώς παρέχουν σχετική πληροφόρηση αναφορικά με τις αναμενόμενες σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 7 απαιτούμενες γνωστοποιήσεις.

(γ) οποιεσδήποτε αλλαγές στα στοιχεία (α) και (β) από την προηγούμενη περίοδο.

Ποσοτικές Γνωστοποιήσεις

35. Εάν τα ποσοτικά στοιχεία που γνωστοποιούνται ως έχουν κατά την ημερομηνία αναφοράς δεν είναι αντιπροσωπευτικά της έκθεσης της οικονομικής οντότητας σε κινδύνους κατά την περίοδο, η οικονομική οντότητα παρέχει περαιτέρω πληροφορίες που είναι αντιπροσωπευτικές.

Με βάση τα ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εν λόγω Οδηγίες έχουν ως σκοπό να παράγουν ένα σύνολο γνωστοποιήσεων βέλτιστων πρακτικών, ορισμένες πρόσθετες πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις Οδηγίες είναι αναλυτικότερες από τις ελάχιστες απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Α, αλλά είναι σύμφωνες με το πλαίσιο όπως παρουσιάστηκε ανωτέρω [Δ.Π.Χ.Α. 7.7,31,33 & 35] και των αντίστοιχων οδηγιών εφαρμογής τους.

Οι ποιοτικές και ποσοτικές γνωστοποιήσεις που παράγονται σε αυτές τις Οδηγίες είναι σύμφωνες με το ισχύον πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Α.) και ως εκ τούτου τυχόν μελλοντικές τροποποιήσεις/αναθεωρήσεις στα Δ.Π.Χ.Α. καθώς και οι τυχόν μελλοντικές εκδόσεις από λογιστικούς φορείς ή/και ευρωπαϊκές αρχές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την προετοιμασία των πληροφοριών που περιέχονται στις εν λόγω Οδηγίες.

Οι ποιοτικές γνωστοποιήσεις των τραπεζών πρέπει να παρέχουν συγκεκριμένες και όχι γενικές πληροφορίες, οι οποίες να βασίζονται στις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες που υιοθετεί η κάθε τράπεζα.

2. Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος πραγματοποίησης ζημιών σε περίπτωση που ένας πελάτης ή το αντισυμβαλλόμενο μέρος αθετήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις και η υπάρχουσα εξασφάλιση δεν καλύπτει τις υφιστάμενες απαιτήσεις. Μία από τις κύριες πηγές πιστωτικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται οι τράπεζες είναι η έκθεσή τους σε Δάνεια και Απαιτήσεις από Πελάτες.

Το Δ.Π.Χ.Α. 7 (παρ. 31, 33 & 15 ΟΕ) απαιτεί μια οικονομική οντότητα να παρέχει τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές γνωστοποιήσεις αναφορικά με την έκθεση των χρηματοοικονομικών της μέσων στον πιστωτικό κίνδυνο. Οι ποιοτικές γνωστοποιήσεις παρέχουν πληροφορίες που επικεντρώνονται στη διαχείριση και την επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου στον οποίο οι τράπεζες είναι εκτεθειμένες. Οι ποσοτικές γνωστοποιήσεις περιλαμβάνουν στοιχεία για την έκθεση των τραπεζών στον πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Οι τράπεζες θα πρέπει να σχεδιάσουν τις πολιτικές και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούν για την διαχείριση του πιστωτικού τους κινδύνου έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τους κινδύνους, να θέτουν κατάλληλα όρια ανάληψης κινδύνων και ελέγχων, να παρακολουθούν τους εν λόγω κινδύνους καθώς και την τήρηση αυτών των ορίων μέσω αξιόπιστων και έγκαιρων αναφορών.

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται συνοπτικά στοιχεία των γνωστοποιήσεων σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές. Στην πράξη, όμως, πιο λεπτομερείς πληροφορίες ενδέχεται να χρειαστούν για συγκεκριμένα γεγονότα και περιστάσεις.

Οι απαιτήσεις γνωστοποιήσεων που παραθέτονται στη συνέχεια αφορούν αποκλειστικά την έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο που απορρέει από τα Δ&Α.

ΑΓ:

Σύμφωνα με την παράγραφο ΟΥ 15 που παρέχει οδηγίες για την υλοποίηση της εφαρμογής της παραγράφου 33 του Δ.Π.Χ.Α. 7, οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν τα ακόλουθα, αναφορικά με τη διαχείριση του πιστωτικού τους κινδύνου:

(α) την έκθεσή τους σε κινδύνους και τον τρόπο με τον οποίο προκύπτουν. Οι πληροφορίες για την έκθεση σε κινδύνους μπορεί να περιγράφουν τόσο την έκθεση στον μικτό όσο και στον καθαρό κίνδυνο καθώς και άλλες συναλλαγές περιορισμού του κινδύνου.

(β) τις πολιτικές και τις διαδικασίες για την ανάληψη, επιμέτρηση, παρακολούθηση και τον έλεγχο των κινδύνων, που μπορεί να συμπεριλαμβάνουν:

- **τη δομή και την οργάνωση της μονάδας διαχείρισης κινδύνων με αναφορά στην ανεξαρτησία, την ευθύνη, τους ρόλους και τις αρμοδιότητες της μονάδας.**
- **την φύση και το πεδίο που καλύπτουν τα συστήματα για την αναφορά ή**

την εκτίμηση των κινδύνων.

- **τις πολιτικές για την αντιστάθμιση και τον περιορισμό των κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών και διαδικασιών για την λήψη εξασφαλίσεων και**
- **τις διαδικασίες παρακολούθησης της συνεχούς αποτελεσματικότητας αυτών των αντισταθμίσεων ή μηχανισμών για τον περιορισμό των κινδύνων.**

(γ) τις πολιτικές και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για την διαχείριση υψηλής συγκέντρωσης κινδύνου.

2.1 Έγκριση Πιστωτικού Κινδύνου

Η διαδικασία έγκρισης δανείου (ανάληψη πιστωτικού κινδύνου) θα πρέπει να πραγματοποιείται από υπαλλήλους με εμπειρία οι οποίοι λειτουργούν μέσα σε ένα σαφώς καθορισμένο πλαίσιο εσωτερικής πολιτικής. Μόνο σε υπαλλήλους με θέσεις ευθύνης θα πρέπει να ανατίθεται εξουσιοδότηση για έγκριση υψηλού επιπέδου πιστωτικού κινδύνου.

Πιστωτικά όρια πρέπει να ορίζονται για κάθε αντισυμβαλλόμενο. Επίσης, για κάθε χορήγηση δανείου θα πρέπει να υπάρχουν αρκετές πληροφορίες ώστε να σχηματίζεται μια πλήρη εικόνα των κινδύνων που ενέχει και να αιτιολογείται η αποδοχή τους. Ένα δάνειο θα πρέπει να χορηγείται μόνο, εφόσον τα όρια αυτά τηρούνται και είναι κατάλληλα εγκεκριμένα.

2.2 Επιμέτρηση πιστωτικού κινδύνου και Εσωτερικές Διαβαθμίσεις

Ο κύριος σκοπός της επιμέτρησης του πιστωτικού κινδύνου είναι να παράγει την πιο ακριβή ποσοτική αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται οι τράπεζες, από το επίπεδο ενός εξατομικευμένου δανείου έως του συνολικού χαρτοφυλακίου. Οι αποφάσεις σχετικά με το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου που γίνεται αποδεκτό από τις τράπεζες, δεν θα πρέπει να βασίζονται μόνο σε ποσοτικές πληροφορίες ή αποτελέσματα μοντέλων, αλλά θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο οι κρίσεις ειδικών όσο και σχετικές αναλύσεις.

Οι κίνδυνοι θα πρέπει να παρακολουθούνται, να ελέγχονται και να επιμετρώνται περιοδικά, με βάση τα όρια που καθορίζει η κάθε τράπεζα καθώς και τις πληροφορίες που συγκεντρώνονται από όλες τις εταιρίες του ομίλου της. Ένα εσωτερικό σύστημα διαβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαχείριση και την παρακολούθηση της πιστωτικής ποιότητας των δανειακών χαρτοφυλακίων. Το σύστημα εσωτερικής διαβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας θα πρέπει να ενσωματώνει τις παραμέτρους πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται για την ποσοτικοποίηση του κινδύνου αυτού.

Επίσης, το εν λόγω σύστημα θα πρέπει να διαφοροποιεί την έκθεση των δανείων, προκειμένου να αναδεικνύει εκείνα με μεγαλύτερους παράγοντες επικινδυνότητας και

με υψηλότερες πιθανότητες πραγματοποίησης ζημιάς. Πιο συγκεκριμένα, οι οφειλέτες θα πρέπει να ταξινομούνται σε μια εσωτερική κλίμακα διαβάθμισης, σύμφωνα με την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεών τους. Η εν λόγω διαβάθμιση είναι θεμελιώδης τόσο στην έγκριση και στην παροχή των δανείων όσο και στη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου του δανειακού χαρτοφυλακίου. Οι διαβαθμίσεις κινδύνου για τα μεμονωμένα σημαντικά δάνεια (κυρίως επιχειρηματικά) θα πρέπει να εξετάζονται τακτικά και τυχόν τροποποιήσεις στις διαβαθμίσεις θα πρέπει να εφαρμόζονται άμεσα. Τα δάνεια προς ιδιώτες θα πρέπει να αξιολογούνται κυρίως με τη χρήση μοντέλων για την παραγωγή δεδομένων σε επίπεδο χαρτοφυλακίου.

ΑΓ:

Οι τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιούν μια περιγραφή του εσωτερικού συστήματος διαβάθμισης για την επιμέτρηση του πιστωτικού τους κινδύνου, παρέχοντας μία λεπτομερή ανάλυση των διαβαθμίσεων που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας.

Οι τράπεζες θα πρέπει επίσης να γνωστοποιούν τη συχνότητα που εξετάζουν την μεθοδολογία που επιλέγουν για την επιμέτρηση του πιστωτικού τους κινδύνου [λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτή η μεθοδολογία θα πρέπει να επανεξετάζεται τουλάχιστον σε ετήσια βάση].

2.3 Διαχείριση σημαντικής συγκέντρωσης κινδύνου

Συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου υπάρχει όταν ένας αριθμός δανειοληπτών συμμετέχει σε παρόμοιες δραστηριότητες και έχει παρόμοια οικονομικά χαρακτηριστικά και συνεπώς μεταβολές στις οικονομικές και άλλες συνθήκες θα μπορούσε να επηρεάσει κατά τον ίδιο τρόπο την ικανότητά του να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Μέθοδοι για την επίτευξη διαφοροποίησης των κινδύνων, μπορεί να περιλαμβάνουν:

- τον καθορισμό ορίων για την μέγιστη έκθεση ανά δανειολήπτη.
- την ύπαρξη εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας ώστε να ελαχιστοποιείται η υπερβολική συγκέντρωση της έκθεσης του χαρτοφυλακίου, όπως όρια ανά χαρτοφυλάκιο και αντισυμβαλλόμενο, έλεγχοι έγκρισης και εξέτασης δανείων καθώς και έλεγχοι αντοχής.

ΑΓ:

Σύμφωνα με την παράγραφο Δ.Π.Χ.Α. 7.34(γ) & B8, οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν τα ακόλουθα σχετικά με τη συγκέντρωση του πιστωτικού τους κινδύνου:

(α) μια περιγραφή του τρόπου που η διοίκηση ορίζει τη συγκέντρωση αυτή,

(β) μια περιγραφή των κοινών χαρακτηριστικών που προσδιορίζει κάθε συγκέντρωση (π.χ. αντισυμβαλλόμενο μέρος, γεωγραφική περιοχή, νόμισμα ή αγορά) και

(γ) το ποσό της έκθεσης σε κίνδυνο όλων των χρηματοοικονομικών μέσων που μοιράζονται ένα κοινό χαρακτηριστικό.

Προκειμένου να βελτιωθεί η συγκρισιμότητα, οι τράπεζες ενθαρρύνονται στην περίπτωση που χρησιμοποιείται γεωγραφική κατανομή για τη γνωστοποίηση της συγκέντρωσης του πιστωτικού τους κινδύνου, να πραγματοποιείται με βάση τον τόπο της κατοικίας του δανειολήπτη.

2.4 Περιορισμός Έκθεσης Πιστωτικού Κινδύνου

Υπάρχουν διάφορες τεχνικές που μπορούν να εφαρμοστούν για τον περιορισμό της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο από τα Δ&Α όπως, η λήψη εξασφαλίσεων ή/και εγγυήσεων.

Οι εξασφαλίσεις μπορεί να αναφέρονται σε οποιοδήποτε δέσμευση ή προνόμιο δίνεται από έναν αντισυμβαλλόμενο ή τρίτο μέρος, στο οποίο η τράπεζα μπορεί να προσφύγει σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλόμενου, ώστε να μειωθούν οι πιστωτικές της ζημιές.

Οι εγγυήσεις αναφέρονται σε συμβατικές συμφωνίες με τις οποίες ένα πρόσωπο ή μια οικονομική οντότητα αναλαμβάνει την ευθύνη για την εξόφληση των οφειλών κάποιου άλλου.

Η διαχείριση και η αποτίμηση των εξασφαλίσεων πρέπει να οδηγούν σε λογικές και αξιόπιστες εκτιμήσεις και να εξετάζονται τουλάχιστον ετησίως. Συχνότερη παρακολούθηση της αξίας των ακινήτων που χρησιμοποιούνται ως εξασφάλιση, μπορεί να απαιτείται, όταν για παράδειγμα ο τομέας των ακινήτων σε μια δεδομένη γεωγραφική περιοχή έχει υποστεί σημαντική υποβάθμιση ή όπου οι τράπεζες έχουν σημαντικές συγκεντρώσεις εξασφαλίσεων.

Θα πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένες και αυστηρές οδηγίες για το είδος της εξασφάλισης που θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό με βάση κάποιο συγκεκριμένο δείκτη κάλυψης.

Οι εξασφαλίσεις μπορεί να λαμβάνουν τις ακόλουθες μορφές:

- Ακίνητα,
- Χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις (π.χ. εισηγμένες μετοχές, εισηγμένα ομόλογα και άλλους ειδικούς τίτλους, καταθέσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές και χρεώστες),
- Άλλες εξασφαλίσεις (π.χ. μηχανήματα, αποθέματα)

Οι εξασφαλίσεις θα πρέπει να παρακολουθούνται τακτικά ώστε να διασφαλίζεται ότι παραμένουν νομικά έγκυρες, εκτελεστές και επαρκούς αξίας. Ανάλογα με το είδος των εξασφαλίσεων, απαιτείται περιοδική επανεκτίμηση της αξίας τους. Η συχνότητα της επανεκτίμησης εξαρτάται μεταξύ άλλων από τη μεταβλητότητα της αξίας των εξασφαλίσεων, τις σημαντικές μεταβολές της αγοράς ή τη σημαντική μείωση της

πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου. Το ύψος και το είδος της εξασφάλισης που απαιτείται, εξαρτάται από την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλόμενου μέρους.

Για την αποτίμηση των στοιχείων που κατέχονται ως εξασφαλίσεις, οι τράπεζες θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις πρόνοιες του νέου Δ.Π.Χ.Α. 13 (με εφαρμογή από τις ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1.1.2013), το οποίο καθορίζει το πλαίσιο για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τις σχετικές γνωστοποιήσεις. Ειδικότερα:

«Η εύλογη αξία αποτελεί επιμέτρηση που βασίζεται στην αγορά και δεν αφορά μια συγκεκριμένη οντότητα. Για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, δύναται να υπάρχουν διαθέσιμες παρατηρήσιμες συναλλαγές στην αγορά ή πληροφορίες της αγοράς. Για άλλα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, δύναται να μην υπάρχουν διαθέσιμες παρατηρήσιμες συναλλαγές στην αγορά ή πληροφορίες της αγοράς....[Δ.Π.Χ.Α. 13.2]

Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, μια οντότητα αποτιμά την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας άλλη τεχνική αποτίμησης που μεγιστοποιεί τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων εισροών και ελαχιστοποιεί τη χρήση μη παρατηρήσιμων εισροών. Καθώς η εύλογη αξία αποτελεί επιμέτρηση που βασίζεται στην αγορά, αποτιμάται με τη χρήση των υποθέσεων που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την αποτίμηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων σχετικά με τον κίνδυνο. Ως εκ τούτου, η πρόθεση μιας οντότητας να διακρατήσει ένα περιουσιακό στοιχείο ή να τακτοποιήσει ή άλλως να εκπληρώσει μια υποχρέωση δεν έχει σημασία κατά την αποτίμηση της εύλογης αξίας. [Δ.Π.Χ.Α. 13.3]

Η επιμέτρηση της εύλογης αξίας αφορά ένα συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση. Ως εκ τούτου, κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, μια οντότητα λαμβάνει υπόψη τα χαρακτηριστικά του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης εάν οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Τα εν λόγω χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τα εξής: α) την κατάσταση και τη θέση του περιουσιακού στοιχείου και β) περιορισμούς, εφόσον υπάρχουν, όσον αφορά την πώληση ή τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου. [Δ.Π.Χ.Α. 13.11]

Μια οντότητα αποτιμά την εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης χρησιμοποιώντας τις υποθέσεις που θα χρησιμοποιούσαν συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης, υποθέτοντας ότι οι συμμετέχοντες στην αγορά ενεργούν προς το βέλτιστο οικονομικό τους συμφέρον. [Δ.Π.Χ.Α. 13.22]

Η επιμέτρηση της εύλογης αξίας ενός μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου λαμβάνει υπόψη την ικανότητα ενός συμμετέχοντα στην αγορά να παράγει οικονομικά οφέλη κάνοντας μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή πωλώντας το σε άλλο συμμετέχοντα στην αγορά που θα χρησιμοποιούσε το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο κατά τον μέγιστο και βέλτιστο τρόπο. [Δ.Π.Χ.Α. 13.27]

Η μέγιστη και βέλτιστη χρήση ενός μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου λαμβάνει υπόψη τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου που είναι φυσικά δυνατή, νομικά επιτρεπτή και οικονομικά εφικτή, ως εξής:

α) Μια φυσικά δυνατή χρήση λαμβάνει υπόψη τα φυσικά χαρακτηριστικά του περιουσιακού στοιχείου τα οποία θα λάμβαναν υπόψη οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου (π.χ. η τοποθεσία ή το μέγεθος ενός ακινήτου).

β) Μια νομικά επιτρεπτή χρήση λαμβάνει υπόψη οποιουδήποτε νομικούς περιορισμούς στη χρήση του περιουσιακού στοιχείου που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου (π.χ. πολεοδομικοί κανονισμοί που ισχύουν για ένα ακίνητο).

γ) Μια οικονομικά εφικτή χρήση λαμβάνει υπόψη το εάν η χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου που είναι φυσικά δυνατή και νομικά επιτρεπτή παράγει επαρκή έσοδα ή ταμειακές ροές (λαμβάνοντας υπόψη το κόστος της μετατροπής του περιουσιακού στοιχείου για τη συγκεκριμένη χρήση) για την επίτευξη απόδοσης επένδυσης που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα απαιτούσαν από μια επένδυση στο συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο μέσω της συγκεκριμένης χρήσης του. [Δ.Π.Χ.Α. 13.28]»

Οι τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση των μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που κατέχονται ως εξασφαλίσεις, όπως ακίνητη περιουσία, μπορεί να περιλαμβάνουν τη χρήση επαγγελματικών αποτιμήσεων ή εκτιμήσεων που βασίζονται σε στατιστικές μεθόδους. Η συχνότητα των αποτιμήσεων είναι ένας βασικός παράγοντας για τον υπολογισμό της ζημιάς απομείωσης. Αν για τα δάνεια έχουν ληφθεί εξασφαλίσεις, κατά την εκτίμηση της ανάγκης για πρόβλεψη απομείωσης λαμβάνεται υπόψη η τρέχουσα καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των εξασφαλίσεων. Επιπλέον, στις προβλέψεις των ταμειακών ροών λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές δαπάνες που συνδέονται με την εκποίηση της εξασφάλισης καθώς και άλλες εισροές, όπως η προσφυγή σε άλλα περιουσιακά στοιχεία. Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ο χρόνος που χρειάζεται για την είσπραξη του ποσού που θα προέλθει από την εκποίηση των εξασφαλίσεων. Εάν οι διαδικασίες κατάσχεσης έχουν ξεκινήσει και ο προβλεπόμενος χρόνος για την είσπραξη της εξασφάλισης παρατείνεται και/ή καθυστερεί, οι τράπεζες καλούνται να επανεξετάζουν σε τακτική βάση την αποτίμηση της εξασφάλισης. Το μέγεθος της οποιασδήποτε προκύπτουσας μείωσης της αξίας της εξασφάλισης σε σχέση με την αξία της αρχικής αποτίμησης επηρεάζεται από το είδος της εξασφάλισης π.χ. γη, αξιοποιημένη γη ή επενδυτικά ακίνητα καθώς και από την τοποθεσία. Επίσης, οι εταιρίες που διαθέτουν την απαιτούμενα πιστοποίηση, ικανότητα και εμπειρία στην αποτίμηση ακινήτων και οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τη πιστωτική πολιτική μπορεί να παρέχουν επίσημες γραπτές αποτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένης και μιας εκτίμησης του χρονοδιαγράμματος διάθεσης των εκάστοτε ακινήτων. Συνήθως, η χρήση επαγγελματικών αποτιμήσεων γίνεται στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν διαθέσιμα επαρκή στοιχεία από συναλλαγές που να υποστηρίζουν την ύπαρξη μιας αντικειμενικής άποψης ενός εμπειρογνώμονα.

Επίσης, ιστορικά στοιχεία αποτιμήσεων μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς για τη σύγκριση με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και την αξιολόγηση των μειώσεων από το ανώτατο στο κατώτατο σημείο. Στις εκθέσεις αποτίμησης των εξασφαλίσεων μπορεί να χρησιμοποιηθούν και διαθέσιμοι δείκτες της αγοράς για περιουσιακά στοιχεία, όπως στεγαστικά και επενδυτικά ακίνητα.

ΑΓ:

Σύμφωνα με την παράγραφο ΟΥ22, η οποία παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της παραγράφου 36 (β) του Δ.Π.Χ.Α. 7, οι τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιούν τις ακόλουθες πληροφορίες, για τις εξασφαλίσεις που έχουν έναντι περιουσιακών στοιχείων και για τις λοιπές πιστωτικές ενισχύσεις:

- τις πολιτικές και διαδικασίες για την αποτίμηση και διαχείριση των εξασφαλίσεων και των λοιπών πιστωτικών ενισχύσεων,
- την περιγραφή των κύριων τύπων εξασφαλίσεων και λοιπών πιστωτικών ενισχύσεων (παραδείγματα των τελευταίων αποτελούν οι εγγυήσεις, τα πιστωτικά παράγωγα και οι συμφωνίες συμψηφισμού που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για συμψηφισμό σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 32),
- τους κύριους τύπους των αντισυμβαλλόμενων στην εξασφάλιση και στις λοιπές πιστωτικές ενισχύσεις, καθώς και την πιστοληπτική τους αξιοπιστία και
- πληροφορίες σχετικά με τις συγκεντρώσεις κινδύνων εντός της εξασφάλισης ή με τις λοιπές πιστωτικές ενισχύσεις.

Οι τράπεζες θα πρέπει να ορίσουν τη βάση επιμέτρησης που χρησιμοποιούν για τον προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής επίδρασης των περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούνται ως εξασφαλίσεις (Δ.Π.Χ.Α.7. 36(β)).

ΑΓ:

Οι τράπεζες οι οποίες έχουν λάβει εξασφαλίσεις (χρηματοοικονομικά ή μη περιουσιακά στοιχεία) τις οποίες δύνανται να πουλήσουν ή να επανεχυριάσουν σε περίπτωση που δεν υπάρχει αθέτηση υποχρεώσεων από τον οφειλέτη, πρέπει να γνωστοποιούν τα ακόλουθα, σύμφωνα με την παράγραφο 15 του Δ.Π.Χ.Α. 7:

- (α) την εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που έχουν λάβει,**
- (β) την εύλογη αξία οποιασδήποτε πωληθείσας ή επανεχυριασθείσας εξασφάλισης και αν έχουν δέσμευση να την επιστρέψουν, και**
- (γ) τους συμβατικούς όρους που συνδέονται με τη χρήση των εξασφαλίσεων.**

ΑΓ:

Οι τράπεζες πρέπει επίσης να γνωστοποιούν τις ακόλουθες πληροφορίες σύμφωνα με την παράγραφο 38 του Δ.Π.Χ.Α. 7, για τα περιουσιακά στοιχεία που διακατέχονται κατά την ημερομηνία αναφοράς, είτε με την απόκτηση της κυριότητας παρασχεθεισών εξασφαλίσεων, είτε με την ενεργοποίηση άλλων πιστωτικών αναβαθμίσεων (π.χ. εγγυήσεις) και τα υπόψη περιουσιακά στοιχεία πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης άλλων προτύπων:

(α) τη φύση και τη λογιστική αξία των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων, και

(β) όταν τα περιουσιακά αυτά στοιχεία δεν είναι άμεσα μετατρέψιμα σε μετρητά, τις πολιτικές που ακολουθεί για τη διάθεση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων ή για τη χρησιμοποίησή τους στις δραστηριότητές της.

3. Μεθοδολογία Αξιολόγησης Απομείωσης

Το Δ.Λ.Π. 39 περιγράφει τη μεθοδολογία για την αξιολόγηση της απομείωσης και την αναγνώριση ζημιών απομείωσης. Ειδικότερα, ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων θεωρείται ότι είναι απομειωμένα και υφίστανται ζημιές απομείωσης, όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης, ως αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων γεγονότων που συμβαίνουν μετά την αρχική αναγνώριση του στοιχείου («ζημιογόνο γεγονός») και αυτό το ζημιογόνο γεγονός (ή γεγονότα) έχει επίδραση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή της ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που μπορεί αξιόπιστα να εκτιμηθεί.

Μία οικονομική οντότητα αρχικά εκτιμά σε μεμονωμένη βάση εάν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης για δάνεια τα οποία είναι σημαντικά και σε μεμονωμένη ή συλλογική βάση, για δάνεια τα οποία δεν είναι μεμονωμένα σημαντικά. Εάν προσδιοριστεί ότι δεν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης για ένα δάνειο που αξιολογείται μεμονωμένα, τότε το δάνειο περιλαμβάνεται σε μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου τα οποία αξιολογούνται συλλογικά για απομείωση. Δάνεια τα οποία αξιολογούνται μεμονωμένα για απομείωση και για τα οποία αναγνωρίζεται, ή εξακολουθεί να αναγνωρίζεται, ζημιά απομείωσης δεν συμπεριλαμβάνονται στην συλλογική αξιολόγηση.

Εάν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι υφίσταται ζημιά απομείωσης σε Δ&Α, το ποσό της ζημιάς υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρουμένων των μελλοντικών πιστωτικών ζημιών που δεν έχουν συμβεί) προεξοφλημένης με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Η επίδραση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές πρέπει να επιμετράται αξιόπιστα και οι ζημιές απομείωσης να μειώνουν τη λογιστική αξία στο ανακτήσιμο ποσό του δανείου. Το ποσό της ζημιάς αναγνωρίζεται στην κατάσταση συνολικών εσόδων.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39.63, η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μπορεί να μειώνεται είτε απευθείας είτε μέσω της χρήσης ενός λογαριασμού πρόβλεψης. **Οι τράπεζες καλούνται να μειώνουν τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου μέσω της χρήσης λογαριασμού προβλέψεων και όχι άμεσα.**

3.1 Αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης αξίας

Το Δ.Λ.Π. 39, για τον υπολογισμό των προβλέψεων των δανείων χρησιμοποιεί ένα μοντέλο που βασίζεται στις ζημιές που πραγματοποιήθηκαν (incurred loss model), το οποίο σημαίνει ότι οι ζημιές απομείωσης μπορούν να αναγνωριστούν μόνο όταν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ενός συγκεκριμένου ζημιογόνου γεγονότος.

ΑΓ:

Σύμφωνα με τις παραγράφους 21, 37 και Β5 (στ) του Δ.Π.Χ.Α 7, οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν τα ζημιογόνα γεγονότα-αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία ελέγχου απομείωσης.

Παραδείγματα αντικειμενικών αποδείξεων μπορεί να περιλαμβάνουν:

Α. Χορηγήσεις σε Ιδιώτες

- Σημαντική οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη.
- Αθέτηση ή παραβίαση της σύμβασης.
- Ο δανειστής κάνει παραχώρηση προς τον δανειολήπτη, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη, που ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση (μέτρα ρύθμισης δανείων).
- Υπάρχει ισχυρή πιθανότητα ο δανειολήπτης να περιέλθει σε πτώχευση ή άλλη οικονομική δυσχέρεια.
- Παρατηρήσιμα δεδομένα τα οποία δείχνουν ότι υπάρχει μετρήσιμη μείωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές.
- Η ύπαρξη εγγραφών στον Τειρεσία.
- Έναρξη νομικών διαδικασιών εναντίον του δανειολήπτη από άλλο πιστωτή/δανειστή του.
- Ζημιογόνα γεγονότα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ικανότητα του δανειολήπτη να αποπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις εντός του συμφωνηθέντος χρόνου όπως :
 - ❖ Σοβαρή ασθένεια ή αδυναμία που επηρεάζει την ικανότητα του δανειολήπτη να εργαστεί.
 - ❖ Θάνατος του δανειολήπτη.
 - ❖ Απώλεια ή ουσιαστική μείωση εισοδήματος (απώλεια εργασίας).
 - ❖ Καταδίκη για αδικήματα, φυλάκιση.
- Ο δανειολήπτης δεν έχει πρόσβαση σε επιλογές αναχρηματοδότησης από άλλους δανειστές.
- Επιδείνωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης του δανειολήπτη (εσωτερικής ή εξωτερικής) όταν αξιολογείται μαζί με άλλες διαθέσιμες πληροφορίες.
- Σημαντική μείωση στα μισθώματα που εισπράττονται από ακίνητα που αγοράζονται με σκοπό την εκμίσθωσή τους (buy-to-let property).

B. Χορηγήσεις προς Επιχειρήσεις

- Αθέτηση ή παραβίαση της σύμβασης.
- Ο δανειολήπτης έχει σημαντικές οφειλές σε καθυστέρηση προς τις επιχειρήσεις του ομίλου της τράπεζας (π.χ εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης) ή/και σε άλλα είδη δανείων της τράπεζας (όπως ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια).
- Ύπαρξη ισχυρής πιθανότητας ο δανειολήπτης να περιέλθει σε πτώχευση ή άλλη οικονομική αναδιοργάνωση.
- Έναρξη νομικών διαδικασιών εναντίον του δανειολήπτη που μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές ταμειακές εκροές.
- Μεταφορά των ταμειακών ροών από τα ενήμερα δάνεια για στήριξη των μη ενήμερων δανείων του ίδιου δανειολήπτη.
- Ο δανειστής κάνει παραχώρηση στον δανειολήπτη, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη, που ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση (μέτρα ρύθμισης δανείων).
- Γεγονότα που υποδηλώνουν την επιδείνωση της χρηματοοικονομικής επίδοσης του δανειολήπτη (οικονομική δυσχέρεια), όπως :
 - ❖ Υψηλό επίπεδο δανεισμού,
 - ❖ Καταστροφή σημαντικών περιουσιακών στοιχείων και του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται στη διαδικασία παραγωγής του δανειολήπτη ή που λαμβάνονται ως εξασφάλιση για το δάνειο,
 - ❖ Ο δανειολήπτης έχει αρνητικά ίδια κεφάλαια ή δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του νόμου περί ανωνύμων εταιρειών αναφορικά με το επιτρεπτό ύψος των ιδίων κεφαλαίων,
 - ❖ Μέτρα που λαμβάνονται από τον δανειολήπτη για να αυξήσει την ρευστότητά του,
 - ❖ Απώλεια των βασικότερων πελατών,
 - ❖ Τερματισμός συμφωνιών με βασικούς προμηθευτές,
 - ❖ Μερική διαγραφή των υποχρεώσεων του δανειολήπτη, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική του κατάσταση,
 - ❖ Παραβίαση ρητρών ή άλλων όρων του δανείου.
- Η ύπαρξη εγγραφών στον Τειρεσία.
- Επιδείνωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης του δανειολήπτη (εσωτερικής ή εξωτερικής) όταν αξιολογείται μαζί με άλλες διαθέσιμες πληροφορίες.

Για τα δάνεια για τα οποία υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης, οι ζημιές απομείωσης καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους παράγοντες:

- τη συνολική έκθεση της τράπεζας στον δανειολήπτη,
- τη βιωσιμότητα του επιχειρηματικού μοντέλου του δανειολήπτη και την ικανότητά του να εμπορεύεται επιτυχώς για να εξέλθει από τις οικονομικές του δυσκολίες και να δημιουργεί επαρκείς ταμειακές ροές για την εξυπηρέτηση των δανειακών του υποχρεώσεων,
- το ποσό και το χρόνο των αναμενόμενων εισπράξεων και ανακτήσεων του δανείου,
- την έκταση των υποχρεώσεων σε άλλους πιστωτές που προηγούνται ή έρχονται στην ίδια σειρά κατάταξης (*pari passu*) με την τράπεζα και την πιθανότητα των άλλων πιστωτών να συνεχίσουν να στηρίζουν την επιχείρηση,
- την πολυπλοκότητα προσδιορισμού του συνολικού ποσού και της κατάταξης όλων των απαιτήσεων των πιστωτών και το βαθμό στον οποίο οι νομικές και οι ασφαλιστικές αβεβαιότητες είναι εμφανείς,
- τη ρευστοποιήσιμη αξία της εξασφάλισης (ή άλλου μέσου μείωσης πιστωτικού κινδύνου) και την πιθανότητα επιτυχούς ανάκτησης και ρευστοποίησης,
- την πιθανή αφαίρεση οποιωνδήποτε δαπανών σχετικών με την ανάκτηση των ανεξόφλητων υπολοίπων και
- την ικανότητα του δανειολήπτη να αποκτή και να προβαίνει σε πληρωμές του δανείου στο νόμισμα στο οποίο εκφράζεται το δάνειο, εάν αυτό δεν είναι το τοπικό νόμισμα.

Γ. Μακροοικονομικά γεγονότα

- Εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που υποδεικνύουν μετρήσιμη μείωση στις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της κατηγορίας του δανείου.
- Αύξηση στο ποσοστό ανεργίας.
- Μείωση στις τιμές αγοράς ακινήτων / Επιδείνωση της αξίας των εξασφαλίσεων.
- Δυσμενείς μεταβολές στις συνθήκες του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται ο δανειολήπτης.

3.2. Μεμονωμένη Αξιολόγηση Απομείωσης

Όλα τα δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες που θεωρούνται σημαντικά σε ατομικό επίπεδο, αξιολογούνται κατά περίπτωση, για ύπαρξη αντικειμενικής απόδειξης απομείωσης (ζημιογόνα γεγονότα) τουλάχιστον σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Εάν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης εφόσον η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου είναι υψηλότερη από την παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (για δάνεια σταθερού επιτοκίου) ή το τρέχον πραγματικό επιτόκιο (για δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου).

Για Δ&Α που έχουν ληφθεί εξασφαλίσεις, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των εξασφαλίσεων κατά την αξιολόγηση της ανάγκης για απομείωση. Στις περιπτώσεις όπου τα οφειλόμενα ποσά αναμένεται να διακανονιστούν πλήρως με την ρευστοποίηση της εξασφάλισης δεν αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης. Η αξία των εξασφαλίσεων που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό απομείωσης πρέπει να αντανακλά τις ταμειακές ροές που μπορεί να προκύψουν από την κατάσχεση, μειωμένες κατά το κόστος απόκτησης και πώλησης αυτών. Η αξία των εξασφαλίσεων πρέπει να αξιολογείται κατά την χορήγηση του δανείου και μετέπειτα βάσει της εσωτερικής πολιτικής της τράπεζας και πιο συχνά όταν οι συνθήκες της αγοράς ή η απόδοση του χαρτοφυλακίου υπόκεινται σε σημαντική μεταβολή και όταν ένα δάνειο χαρακτηρίζεται ως απομειωμένο. Όπως ήδη αναφέρθηκε στην ενότητα 2.4 «Περιορισμός Έκθεσης πιστωτικού κινδύνου», για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που κατέχονται ως εξασφάλιση, οι τράπεζες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις του νέου Δ.Π.Χ.Α. 13 (σε ισχύ για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν από ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2013), το οποίο καθορίζει σε ένα ενιαίο Δ.Π.Χ.Α. το πλαίσιο επιμέτρησης της εύλογης αξίας και τις σχετικές γνωστοποιήσεις.

Α Γ:

Αναμένεται από τις τράπεζες να γνωστοποιούν την έννοια του όρου «ατομικά σημαντικό» βάσει της πολιτικής τους (π.χ. όλα τα δάνεια άνω ενός € XX ποσού θεωρούνται μεμονωμένα σημαντικά) ή βάσει όποιας άλλης προσέγγισης ακολουθούν.

3.3. Συλλογική Αξιολόγηση Απομείωσης

Όλα τα δάνεια που δεν αξιολογούνται μεμονωμένα για απομείωση, καθώς και τα δάνεια τα οποία υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση από την οποία δεν προκύπτει ζημιά απομείωσης, θα πρέπει να αξιολογούνται σε συλλογική βάση.

Τα δάνεια που αξιολογούνται συλλογικά θα πρέπει να ομαδοποιούνται βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου. Παραδείγματα κοινών χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου είναι:

- i. οι εκτιμώμενες πιθανότητες αθέτησης ή βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου,
- ii. το είδος (για παράδειγμα, ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια ή δάνεια πιστωτικών καρτών),
- iii. η γεωγραφική τοποθεσία,
- iv. το είδος της εξασφάλισης,
- v. το είδος του αντισυμβαλλομένου (για παράδειγμα, ιδιώτες, επιχειρήσεις ή δημόσιος φορέας),
- vi. ημέρες καθυστέρησης και
- vii. η λήξη

Τα επιλεγμένα χαρακτηριστικά πρέπει να σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων περιουσιακών στοιχείων έτσι ώστε να είναι ενδεικτικά της ικανότητας των οφειλετών για αποπληρωμή όλων των ποσών που οφείλονται σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους των περιουσιακών στοιχείων που αξιολογούνται.

Η συλλογική ζημιά απομείωσης καθορίζεται αφού ληφθούν υπόψη οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της ομάδας των δανείων, προεξοφλημένες με το πραγματικό επιτόκιο. Για την ενίσχυση της συνέπειας στην εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, τα ακόλουθα στοιχεία πρέπει να ενσωματώνονται μέσω μιας κατάλληλης διαδικασίας:

(α) Το ιστορικό ζημιών πρέπει να παρέχει τη βάση για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών μιας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων που αξιολογούνται συλλογικά για απομείωση.

Το ιστορικό ζημιών πρέπει να προσαρμόζεται στη βάση των παρατηρήσιμων δεδομένων, ώστε να αντανakλά τις επιπτώσεις των τρεχουσών συνθηκών που δεν έχουν επηρεάσει την περίοδο στην οποία βασίζεται το ιστορικό ζημιών και να απομακρύνει τις επιπτώσεις των συνθηκών της ιστορικής περιόδου που δεν υφίστανται σήμερα.

(β) Οι μεταβολές στις εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών πρέπει να είναι σε άμεση συνέπεια με τις μεταβολές στα παρατηρούμενα δεδομένα.

(γ) Οι μέθοδοι εκτίμησης πρέπει να προσαρμόζονται για να μειώνουν τις διαφορές μεταξύ των εκτιμώμενων και των πραγματικών ταμειακών ροών με σκοπό οι ζημιές απομείωσης να αναγνωρίζονται όσο το δυνατόν νωρίτερα.

Πιο εξελιγμένα στατιστικά μοντέλα πιστωτικού κινδύνου ή άλλες τυποποιημένες προσεγγίσεις για την εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών και των ζημιών απομείωσης δύνανται να συνδυάζουν διάφορους παράγοντες. Ενδεικτικοί παράγοντες που μπορούν να ενσωματωθούν σε αυτά τα μοντέλα/προσεγγίσεις είναι:

- ιστορικά ποσοστά ζημιών δανείων (σε χαρτοφυλάκια με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου),
- προφίλ πιστωτικής διαβάθμισης και μεταφορές στις κατηγορίες διαβάθμισης,

- εκτιμώμενη περίοδος μεταξύ της πραγματοποίησης της ζημιάς απομείωσης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου και της αναγνώρισης της σε επίπεδο δανείου (Περίοδος Προσδιορισμού Ζημιάς σε Εξατομικευμένο Επίπεδο),
- τρέχουσες εκτιμήσεις ζημιάς στο χαρτοφυλάκιο,
- μεταβολές στη διαχείριση πιστωτικού κινδύνου,
- τοπικό και οικονομικό περιβάλλον.

Παράγοντες που μπορεί να διαφοροποιήσουν τις ζημίες από την ιστορική εμπειρία είναι:

- μεταβολές στις πολιτικές και τις διαδικασίες δανειοδότησης,
- μεταβολές στις διεθνείς, εθνικές και τοπικές οικονομικές και επιχειρηματικές συνθήκες,
- μεταβολές στην τάση, τον όγκο και τη σημαντικότητα των καθυστερημένων και αρνητικά διαβαθμισμένων δανείων, οι τάσεις στον όγκο των απομειωμένων δανείων καθώς και οι ρυθμίσεις δανείων,
- η ύπαρξη και η επίδραση οποιασδήποτε συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου και μεταβολές στο επίπεδο αυτών των συγκεντρώσεων, και
- μεταβολές στο προφίλ κινδύνου του συνολικού δανειακού χαρτοφυλακίου.

Αντικειμενική απόδειξη απομείωσης μπορεί να υπάρχει για μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ακόμα και εάν δεν υπάρχει για ένα μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο της ομάδας αυτής. Η προϋπόθεση ύπαρξης αντικειμενικής απόδειξης για να αναγνωριστεί και να επιμετρηθεί ζημιά απομείωσης σε μεμονωμένα δάνεια μπορεί να οδηγήσει σε καθυστέρηση της αναγνώρισης απομείωσης του δανείου, η οποία έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, θα ήταν κατάλληλη η αναγνώριση ζημιάς απομείωσης για εκείνες τις ζημίες που «*πραγματοποιήθηκαν αλλά δεν έχουν δηλωθεί*» (Incurred But Not Reported - IBNR).

Για το σκοπό αυτό, τα δάνεια που αξιολογούνται μεμονωμένα, είτε είναι σημαντικά είτε όχι και για τα οποία δεν έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης περιλαμβάνονται στη συνέχεια σε μια ομάδα δανείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται συλλογικά για απομείωση.

Οι ζημίες απομείωσης που αναγνωρίζονται σε συλλογική βάση αντιπροσωπεύουν ένα ενδιάμεσο βήμα πριν την αναγνώριση των ζημιών απομείωσης στα μεμονωμένα περιουσιακά στοιχεία της ομάδας των χρηματοοικονομικών στοιχείων που αξιολογούνται συλλογικά για απομείωση. Μόλις υπάρξει διαθέσιμη πληροφόρηση για να προσδιοριστούν ζημίες σε μεμονωμένα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία, αυτά τα περιουσιακά στοιχεία απομακρύνονται από το χαρτοφυλάκιο δανείων που αξιολογείται συλλογικά για απομείωση.

3.4. Βασικές Κρίσεις και Εκτιμήσεις της Διοίκησης

Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα που απαιτεί την άσκηση κρίσης από τη διοίκηση για τη διαμόρφωση υποθέσεων και εκτιμήσεων, είναι ο υπολογισμός των ζημιών απομείωσης στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αξιολογούνται τόσο σε μεμονωμένη όσο και σε συλλογική βάση.

Ιδιαίτερα απαιτείται η κρίση της διοίκησης για τον υπολογισμό των συλλογικών προβλέψεων απομείωσης κατά τον οποίο ένα συνδυασμός ειδικών ελέγχων, στατιστικών μοντέλων και εκτιμήσεων χρησιμοποιείται. Επιπλέον η κρίση της διοίκησης είναι αναγκαία για τον προσδιορισμό της ζημιάς απομείωσης σε τομείς, όπως στην αξιολόγηση του κινδύνου του χαρτοφυλακίου, στις τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες, στο ιστορικό ζημιών καθώς και στις τάσεις που χαρακτηρίζουν τον κλάδο, τη γεωγραφική περιοχή και τη συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου.

Οι εκτιμήσεις της διοίκησης βασίζονται σε παραδοχές αναφορικά με έναν αριθμό παραγόντων, όπως :

- η μελλοντική οικονομική δραστηριότητα και τα ποσοστά εργασίας,
- οι δείκτες τιμών ακίνητης περιουσίας,
- ο κίνδυνος της χώρας,
- οι πολιτικές της τράπεζας αναφορικά με τις κατασχέσεις και τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων,
- οι εκπτώσεις στην τιμή πώλησης ανακτημένων περιουσιακών στοιχείων και
- η απόδοση διαφορετικών επιμέρους ομάδων.

Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών πρέπει να εξετάζονται τακτικά, με σκοπό να μειώνονται όποιες διαφορές μεταξύ των εκτιμώμενων και των πραγματικών ζημιών και να αντισταθούν τόσο τις τρέχουσες όσο και τις αναμενόμενες οικονομικές συνθήκες (εγχώριο και διεθνές μακροοικονομικό περιβάλλον).

Η προσέγγιση που χρησιμοποιείται στην εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών καθώς και στην αποτίμηση των εξασφαλίσεων δεν θα πρέπει να οδηγεί σε υπερβολικά αισιόδοξες εκτιμήσεις.

Οι τράπεζες πρέπει να παρουσιάζουν τις γνωστοποιήσεις τους με τρόπο που να βοηθά τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν τις κρίσεις της διοίκησης για το μέλλον και για άλλες πηγές αβεβαιότητας κατά την εκτίμηση.

Α Γ:

Σύμφωνα με την παρ. 129 του Δ.Λ.Π. 1, οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- τη φύση των παραδοχών και εκτιμήσεων της διοίκησης, *(ανά χαρτοφυλάκιο δανείου, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της ζημιάς απομείωσης)*
- εξήγηση των μεταβολών που έχουν γίνει σε παραδοχές του παρελθόντος αν η αβεβαιότητα παραμένει,
- ευαισθησία των λογιστικών ποσών στις μεθόδους, υποθέσεις και εκτιμήσεις που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό, συμπεριλαμβανομένων των αιτιών της ευαισθησίας και
- την αναμενόμενη επίλυση μιας αβεβαιότητας και το εύρος των λογικά πιθανών αποτελεσμάτων εντός του επόμενου οικονομικού έτους σχετικά με τις λογιστικές αξίες των επηρεαζόμενων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Επίσης πρέπει να γνωστοποιείται οποιαδήποτε άλλη πληροφορία επεξηγεί εκτιμήσεις και μεταβολές στις εκτιμήσεις που χρειάζονται για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού.

Επιπροσθέτως, οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν πότε οι μεταβολές στις εκτιμήσεις προκαλούνται από τη σύγκριση μεταξύ των εκτιμώμενων και των πραγματικών αποτελεσμάτων (backtesting).

Η φύση και η έκταση της πληροφόρησης που γνωστοποιείται ποικίλει ανάλογα με τη φύση των παραδοχών και άλλων περιστάσεων.

3.5. Αναστροφή Απομείωσης

Σύμφωνα με την παρ. 65 του Δ.Λ.Π. 39, σε περίπτωση που σε μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της ζημιάς απομείωσης μειώνεται και η μείωση μπορεί να συσχετιστεί αντικειμενικά με γεγονός που συμβαίνει μετά την αναγνώριση της απομείωσης, η ζημιά απομείωσης που είχε αναγνωριστεί προηγουμένως, θα αναστρέφεται με προσαρμογή του σχετικού λογαριασμού πρόβλεψης.

Η αναστροφή δεν θα οδηγεί σε λογιστική αξία δανείου που υπερβαίνει το ύψος που θα είχε το αποσβεσμένο κόστος, εάν η απομείωση δεν είχε αναγνωριστεί κατά την ημερομηνία της αναστροφής της απομείωσης.

Το ποσό της αναστροφής απομείωσης αναγνωρίζεται στην κατάσταση συνολικών εσόδων .

3.6. Μεταφορά των δανείων στην κατηγορία των μη απομειωμένων

Εάν το ποσό του κεφαλαίου και του τόκου του δανείου βάσει των όρων της σύμβασης θεωρείται πλήρως ανακτήσιμο, το δάνειο μπορεί να εξέλθει από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων. Ακολούθως, πρέπει να υπάρχει αντικειμενική απόδειξη που να δικαιολογεί την αποκατάσταση.

ΑΓ:

Οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν περίληψη της πολιτικής αποκατάστασης απομειωμένων δανείων, με συγκεκριμένη αναφορά στη δοκιμαστική περίοδο, εφόσον εφαρμόζεται.

3.7. Διαγραφές Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών

Οι διαγραφές Δ&Α συμβαίνουν κατά τη στιγμή που αποφασίζεται ότι το περιουσιακό στοιχείο δεν είναι πλέον ανακτήσιμο, ή η προσπάθεια ανάκτησης αυτού θεωρείται οικονομικά ασύμφορη ή το ποσό της ανάκτησης του στοιχείου θεωρείται μη σημαντικό όταν μετά από τον πλήρη και τελικό διακανονισμό που επιτυγχάνεται, συμπεριλαμβανομένης της ρευστοποίησης της εξασφάλισης, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειμμα. Σε περίπτωση διαγραφής, το υπόλοιπο του δανείου πρέπει να διαγραφεί από την κατάσταση οικονομικής θέσης και η συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης για το εν λόγω δάνειο πρέπει να αναστραφεί.

Ο χρόνος και η έκταση των διαγραφών μπορεί να περιλαμβάνουν και μερικά στοιχεία υποκειμενικής κρίσης. Παρόλα αυτά, μια διαγραφή συνήθως προκαλείται από κάποιο συγκεκριμένο γεγονός, π.χ. την έναρξη διαδικασιών εκκαθάρισης ή κάποια άλλη ενέργεια ανάκτησης, που καθιστά πιθανό ένα μέρος ή το σύνολο του δανείου να είναι πέρα από κάθε ρεαλιστική προοπτική ανάκτησης. Σε κάθε περίπτωση, το ύψος των απομειωμένων δανείων πρέπει να εξετάζεται σε κάθε περίοδο αναφοράς ώστε να διασφαλίζεται ότι οι μη ανακτήσιμες απαιτήσεις διαγράφονται με άμεσο και τακτικό τρόπο και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία εάν υπάρχει.

Οι μεταγενέστερες ανακτήσεις ποσών που είχαν προηγουμένως διαγραφεί, μειώνουν το ποσό της πρόβλεψης για ζημιές απομείωσης των δανείων στην κατάσταση συνολικών εσόδων.

ΑΓ:

Οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν τα ακόλουθα σχετικά με την πολιτική διαγραφών:

- **το χρόνο διαγραφής των δανείων, λαμβάνοντας υπόψη το είδος του δανείου καθώς και εάν είναι εξασφαλισμένο ή όχι, και**
- **το κατά πόσο τα περιουσιακά στοιχεία που διαγράφονται εξακολουθούν να υπόκεινται σε διαδικασίες ανάκτησης.**

3.8. Επισκόπηση της Μεθοδολογίας Πρόβλεψης Απομείωσης

Η μεθοδολογία για τον υπολογισμό της απομείωσης πρέπει να επανεξετάζεται τακτικά ώστε να ελαχιστοποιούνται οι διαφορές μεταξύ των εκτιμώνμενων και των πραγματικών ζημιών. Η επανεξέταση της ανωτέρω μεθοδολογίας πρέπει να λαμβάνει χώρα τουλάχιστον σε ετήσια βάση και συχνότερα, αν χρειάζεται, ανάλογα με τις μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς και της οικονομίας.

Επιπρόσθετα, όταν εισάγονται νέες μέθοδοι απομείωσης, θα πρέπει να υπάρχει επαρκώς τεκμηριωμένη αιτιολόγηση και τα αποτελέσματα τόσο της νέας όσο και της παλιάς μεθοδολογίας πρέπει να παρέχονται για τον πρώτο χρόνο εφαρμογής της νέας μεθόδου.

3.9. Αναγνώριση Εσόδων από Τόκους

Τα έσοδα από τους τόκους των δανείων πρέπει να αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου όπως ορίζεται στο Δ.Λ.Π. 39 (εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο στο αποσβεσμένο κόστος του δανείου), υπό την προϋπόθεση ότι είναι πιθανό ότι τα οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στην επιχείρηση και το ποσό του εσόδου μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα [Δ.Λ.Π. 18.29 & 30]. Ο υπολογισμός του πραγματικού επιτοκίου λαμβάνει υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους και περιλαμβάνει τυχόν αμοιβές ή στοιχειώδη κόστη που συνδέονται άμεσα, αλλά δεν περιλαμβάνει τις μελλοντικές πιστωτικές ζημιές [Δ.Λ.Π. 39.9]. Κατά την εφαρμογή της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου, η οικονομική οντότητα αποσβένει κάθε αμοιβή, καταβληθείσα ή ληφθείσα μονάδα, κόστη συναλλαγών και άλλα υπέρ ή υπό του άρτιου ποσά που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής του μέσου. Όμως, χρησιμοποιείται βραχύτερη περίοδος αν οι αμοιβές, οι καταβληθείσες ή ληφθείσες μονάδες, τα κόστη συναλλαγών και άλλα υπέρ ή υπό του άρτιου ποσά σχετίζονται με την τρέχουσα περίοδο [Δ.Λ.Π. 39.9 & ΟΕ6]. Σύμφωνα με την ΟΕ 93 του Δ.Λ.Π. 39, *«άπαξ και ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα συναφών περιουσιακών στοιχείων έχει υποτιμηθεί ως αποτέλεσμα ζημίας απομείωσης, για τον μεταγενέστερο υπολογισμό των εσόδων από τόκους εφαρμόζεται το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών για το σκοπό της επιμέτρησης της ζημίας απομείωσης»*.

Ως εκ τούτου, οι τράπεζες θα πρέπει να αναγνωρίζουν τα έσοδα από τόκους για το ποσό του δανείου μετά τη ζημιά απομείωσης, με βάση την αρχή του δεδουλευμένου, χρησιμοποιώντας το πραγματικό επιτόκιο.

Πιο συγκεκριμένα, όταν ένα δάνειο χαρακτηριστεί ως απομειωμένο, οι τράπεζες θα πρέπει να πάψουν να αναγνωρίζουν έσοδα από τόκους σύμφωνα με τους αρχικούς όρους της σύμβασης και να τα αναγνωρίζουν στο ανακτήσιμο ποσό που αντανakλά την αναστροφή της προεξόφλησης που προέρχεται από την επίδραση της μεθόδου της Καθαρής Παρούσας Αξίας.

ΑΓ:

Οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν πληροφορίες σχετικά με τις λογιστικές πολιτικές, τις πρακτικές και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τα δάνεια, συμπεριλαμβανομένης της λογιστικής πολιτικής όσον αφορά την αναγνώριση των δεδουλευμένων τόκων των απομειωμένων δανείων [Δ.Π.Χ.Α 7.21].

Επίσης, θα πρέπει να γνωστοποιούν είτε στην κατάσταση συνολικών εσόδων είτε στις σημειώσεις:

1. Τα συνολικά έσοδα από τόκους (τα οποία έχουν υπολογιστεί με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου) για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται όχι με τη μέθοδο της εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων [Δ.Π.Χ.Α. 7. 20 (β)]

2. Τα έσοδα από δεδουλευμένους τόκους απομειωμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με την ΟΕ 93 Δ.Λ.Π. 39 [Δ.Π.Χ.Α. 7. 20 (δ)].

Κατά την αξιολόγηση του ανακτήσιμου ποσού του δανείου για σκοπούς απομείωσης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται λογικές και αξιόπιστες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών, προκειμένου να αποφεύγεται η υπερεκτίμηση της λογιστικής αξίας των δανείων και κατ' επέκταση και των δεδουλευμένων εσόδων από τόκους που αναγνωρίζονται.

4. Ρυθμίσεις Δανείων

Ως αποτέλεσμα της οικονομικής ύφεσης, οι τράπεζες προκειμένου να βελτιώσουν το προφίλ τους σχετικά με τους κινδύνους, ειδικά στην καθοδική φάση του οικονομικού κύκλου, προχώρησαν στην παροχή μέτρων ρύθμισης των δανείων. Τέτοιες πρακτικές έχουν κερδίσει το ενδιαφέρον των επενδυτών και των άλλων συμμετεχόντων στην αγορά γεγονός που αντανάκλα την ανάγκη για μεγαλύτερη διαφάνεια και ακρίβεια στις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρέχονται και για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης της αγοράς σε σχέση με την πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών. Οι ρυθμίσεις δανείων δεν θα πρέπει να οδηγούν στην αποφυγή ή την αναβολή αναγνώρισης απομείωσης ή στην απόκρυψη του επιπέδου του πιστωτικού κινδύνου που προκύπτει από τα ρυθμισμένα περιουσιακά στοιχεία.

4.1. Ορισμός της Ρύθμισης και της Πολιτικής Ρύθμισης Δανείων

Κατά την άποψη της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ), τα μέτρα ρύθμισης δανείων, έστω και αν τα Δ.Π.Χ.Α. δεν χρησιμοποιούν την συγκεκριμένη ορολογία (μέτρα ρύθμισης δανείων), συνιστούν αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης σύμφωνα με τα οριζόμενα του Δ.Λ.Π. 39 "*Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση*".

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΕΑΚΑΑ «*Πρακτικές ρυθμίσεων δανείων στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών που συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.*», τα μέτρα ρύθμισης δανείων αφορούν περιπτώσεις όπου ο οφειλέτης θεωρείται ότι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης λόγω οικονομικών δυσχερειών. Με βάση αυτές τις δυσχέριες, ο εκδότης αποφασίζει να τροποποιήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης ώστε να παρέχει στον δανειολήπτη την ικανότητα να εξυπηρετήσει το χρέος του ή να αναχρηματοδοτήσει την σύμβαση, είτε συνολικά είτε εν μέρει.

Παραδείγματα μέτρων ρύθμισης δανείων, περιλαμβάνουν τα εξής:

- i. πρόγραμμα αποπληρωμής που περιλαμβάνει μόνο τόκους (π.χ. πληρωμή μόνο τόκου για χρονική περίοδο μέχρι 3 μήνες),
- ii. πρόγραμμα μειωμένων αποπληρωμών (π.χ. τόκος και μερική αποπληρωμή κεφαλαίου),
- iii. παροχή προσωρινής περιόδου χάριτος,
- iv. κεφαλαιοποίηση των καθυστερημένων δόσεων ή μερική διαγραφή χρέους,
- v. παράταση της διάρκειας του δανείου,
- vi. τροποποίηση ή έλλειψη επιβολής των ρητρών του συμβολαίου (π.χ. αναστολή της εφαρμογής μιας ρήτρας που έχει παραβιαστεί λόγω των οικονομικών δυσχερειών),
- vii. συμφωνίες που οδηγούν σε πληρωμή αμοιβών ή επιβαρύνσεων για λογαριασμό του δανειολήπτη (π.χ. στην περίπτωση ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων, η πληρωμή των ανεξόφλητων αμοιβών και επιβαρύνσεων για την προστασία της ασφάλειας της περιουσίας, των φόρων ή τη συντήρηση του ακινήτου).

Όλα τα δάνεια για τα οποία έχει γίνει επαναδιαπραγμάτευση των αρχικών όρων της σύμβασης λόγω οικονομικών δυσχερειών του δανειολήπτη, θα πρέπει να χαρακτηρίζονται ως ρυθμισμένα και να συμπεριλαμβάνονται στις γνωστοποιήσεις των τραπεζών για τις ρυθμίσεις δανείων.

Όλα τα δάνεια για τα οποία έχει γίνει επαναδιαπραγμάτευση των αρχικών όρων της σύμβασης αλλά όχι λόγω οικονομικών δυσχερειών του δανειολήπτη, θα πρέπει να χαρακτηρίζονται ως αναδιαρθρωμένα και όχι ως ρυθμισμένα.

4.2. Αξιολόγηση Απομείωσης των ρυθμισμένων Δ&Α

Η παράγραφος 59 (γ) του Δ.Λ.Π. 39, δηλώνει ότι αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης υπάρχουν όταν για λόγους οικονομικούς ή νομικούς που αφορούν την οικονομική δυσχέρεια του οφειλέτη, ο δανειστής παρέχει κάποια διευκόλυνση προς τον οφειλέτη, την οποία δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση.

Συνεπώς, η παροχή μέτρων ρύθμισης συνιστά αντικειμενική απόδειξη απομείωσης και επομένως έλεγχος απομείωσης θα πρέπει να πραγματοποιείται σε όλα τα ρυθμισμένα δάνεια, είτε σε μεμονωμένο είτε σε συλλογικό επίπεδο. Στα ρυθμισμένα δάνεια θα πρέπει να αποδοθεί υψηλότερος κίνδυνος αθέτησης των όρων.

Οι υπολογισμοί της ζημιάς απομείωσης πρέπει να βασίζονται στις εκτιμώμενες και όχι στις συμβατικές ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που τηρούνται στο αποσβεσμένο κόστος. Ως εκ τούτου, όταν γίνεται κάποια ρύθμιση, δεδομένου ότι οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές μπορεί να μειωθούν ή να καθυστερήσουν, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της εκτιμώμενης παρούσας αξίας τους, με συνέπεια να προκύψει ζημιά απομείωσης.

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δίνεται στην εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, της αξίας των εξασφαλίσεων, καθώς και στην εκτίμηση άλλων παραμέτρων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της ζημιάς απομείωσης των ρυθμισμένων δανείων. Οι εκτιμήσεις και παραδοχές θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τόσο τις τρέχουσες όσο και τις αναμενόμενες οικονομικές συνθήκες. Επιπλέον, ο υπολογισμός της συλλογικής απομείωσης των ρυθμισμένων δανείων μπορεί να περιλαμβάνει μεγαλύτερη περίοδο μεταξύ της αναγνώρισης των ζημιών και της εξατομίκευσης τους (emergence period) από την περίοδο που θα αναμενόταν για το χαρτοφυλάκιο δανείων που δεν έχουν υποστεί ρύθμιση.

Κατά τον καθορισμό της αξίας των εξασφαλίσεων για τον υπολογισμό των ταμειακών ροών, θα πρέπει να εξεταστεί τόσο ο εκτιμώμενος χρόνος ρευστοποίησης όσο και τα έσοδα από αυτήν με σκοπό την αποφυγή υπερεκτίμησης του υπολοίπου του δανείου.

Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, τα μέτρα ρύθμισης μπορεί να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση του αρχικού δανείου. Στις περιπτώσεις αυτές, το νέο δάνειο θα αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του αρχικού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου δανείου, αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση των συνολικών εσόδων.

Το θέμα της αποαναγνώρισης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που προκύπτει από τη τροποποίηση των αρχικών όρων τους, λόγω της έλλειψης καθοδήγησης του Δ.Λ.Π. 39, έχει συζητηθεί εκτενώς με αφορμή τη λογιστική της αναδιάρθρωσης των ελληνικών κρατικών ομολόγων (ελληνικό PSI). Οι τράπεζες καλούνται να εξετάσουν την απόφαση της ΕΔΔΠΧΑ για το προαναφερθέν θέμα, καθώς οι ίδιες αρχές μπορούν να εφαρμοστούν για την αποαναγνώριση των ρυθμισμένων δανείων. Πιο συγκεκριμένα οι τράπεζες καλούνται να εξετάσουν τις οδηγίες που παρέχονται στις ακόλουθες αποφάσεις της ΕΔΔΠΧΑ:

1. Μάιος 2012⁶ & Σεπτέμβριος 2012⁷ (προσδιορίζοντας αν η συναλλαγή έχει ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του συνόλου του περιουσιακού στοιχείου ή μέρους αυτού – Δ.Λ.Π. 39.17(α), Δ.Λ.Π. 39.40 & Δ.Λ.Π. 8.11) και
2. Ιούλιος 2012⁸ (προσδιορίζοντας το πραγματικό επιτόκιο για τα νέα ομόλογα που λαμβάνονται – Δ.Λ.Π. 39.ΟΕ5).

Συνήθως ένα νέο δάνειο θα αναγνωρίζεται όταν οι αλλαγές στους αρχικούς όρους της σύμβασης, καταλήγουν σε ένα ουσιαστικά διαφορετικό δάνειο, δηλαδή το δάνειο μεταβάλλεται κατά τέτοιο τρόπον ώστε οι όροι της νέας ή τροποποιημένης σύμβασης είναι ουσιωδώς διαφορετικοί από εκείνους της αρχικής σύμβασης.

Παραδείγματα σημαντικών αλλαγών στους αρχικούς όρους της σύμβασης, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν στην αποαναγνώριση του αρχικού δανείου, περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα.

- ένα μη εξασφαλισμένο δάνειο γίνεται πλήρως εξασφαλισμένο,
- την προσθήκη ή την αφαίρεση διατάξεων περί πολλαπλής εξασφάλισης,
- πολλά δάνεια ενοποιούνται σε ένα ενιαίο δάνειο,
- την αφαίρεση ή την προσθήκη χαρακτηριστικών μετατροπής δανείου που περιλαμβάνονται στη δανειακή σύμβαση,
- μια αλλαγή στο νόμισμα στο οποίο εκφράζονται ο τόκος ή το κεφάλαιο του δανείου,
- μια αλλαγή στη σειρά εκκαθάρισης ή κατάταξης του χρηματοοικονομικού μέσου,

⁶ <http://www.ifrs.org/Updates/IFRIC-Updates/Documents/IFRICUpdateMay12.pdf>

⁷ <http://media.ifrs.org/IFRICUpdateSep12.pdf>
<http://www.ifrs.org/Meetings/MeetingDocs/Interpretations%20Committee/2012/September/031209/AP03IAS39%20Greek%20Government%20Bonds.pdf>

⁸ <http://media.ifrs.org/IFRICUpdateJul12.pdf>

- η σύμβαση δανείου μεταβάλλεται με κάθε άλλο τρόπο ώστε οι όροι της νέας ή τροποποιημένης σύμβασης να είναι ουσιαστικά διαφορετικοί από τους αρχικούς όρους της σύμβασης.

Είναι επίσης πιθανό, η τροποποίηση των όρων της δανειακής σύμβασης να μην οδηγήσουν σε απομείωση [Δ.Λ.Π. 39 Ε4.3 (οδηγίες εφαρμογής)], αν και το γεγονός αυτό θεωρείται σπάνιο λόγω των οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη.

4.3. Έξοδος από το Καθεστώς Ρύθμισης

Για τον αποχαρακτηρισμό ενός δανείου ως ρυθμισμένο και την επαναφορά του στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων, ο οφειλέτης πρέπει να έχει προβεί σε τακτικές καταβολές σύμφωνα με τους όρους μετά τη ρύθμιση, ενός σημαντικού ποσού του κεφαλαίου ή του τόκου της σύμβασης και μια δοκιμαστική περίοδος να έχει παρέλθει.

ΑΓ:

Οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν την δοκιμαστική περίοδο που έχουν υιοθετήσει για την έξοδο του δανείου από καθεστώς ρύθμισης.

Σε περίπτωση παραβίασης των νέων όρων της ρύθμισης, η διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου θα επανεκκινήσει αυτόματα κατά την ημερομηνία αποπληρωμής του σχετικού ποσού σε καθυστέρηση.

4.4. Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τράπεζες μπορούν να συμμετέχουν σε συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με απόκτηση συμμετοχής (συμφωνίες αναδιάρθρωσης χρεών) επί του δανειολήπτη. Οι ανταλλαγές χρέους με απόκτηση συμμετοχής, αναφέρονται σε συναλλαγές στις οποίες, ο δανειολήπτης και η τράπεζα θα μπορούσαν να επαναδιαπραγματευθούν τους όρους του δανείου, έτσι ώστε ο δανειολήπτης να εξαλείψει την υποχρέωση του, πλήρως ή μερικώς, με την έκδοση συμμετοχικών τίτλων στην τράπεζα. Οι εν λόγω ανταλλαγές συνήθως συμβαίνουν, όταν ο δανειολήπτης είναι σε οικονομική δυσχέρεια και αδυνατεί να εξυπηρετήσει το δάνειο. Οι πρωταρχικοί στόχοι τέτοιων ανταλλαγών είναι η μείωση της επιβάρυνσης εξυπηρέτησης του χρέους (κεφάλαιο και τόκοι) για τον δανειολήπτη, η ενθάρρυνση της πρόωρης αποπληρωμής του ανεξόφλητου υπολοίπου των δανείων προς τον Όμιλο, η προστασία της αξίας του χρέους που υπολείπεται και η ωφέλεια από οποιαδήποτε μελλοντική αύξηση της αξίας του δανειολήπτη. Στις εν λόγω συμφωνίες δεν λαμβάνει χώρα ανταλλαγή μετρητών.

ΑΓ:

Οι τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιούν διακριτά, όλες τις ανταλλαγές χρέους με απόκτηση συμμετοχής όπου έχουν συμμετάσχει, παρέχοντας συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά συμμετοχής που λαμβάνουν (δηλαδή αν απέκτησαν τον έλεγχο ή σημαντική επιρροή επί του δανειολήπτη, ή μειοψηφική συμμετοχή)

4.5. Ποιοτικές Γνωστοποιήσεις για τις ρυθμίσεις δανείων

ΑΓ:

Σύμφωνα με την παράγραφο 33 του Δ.Π.Χ.Α. 7, οι τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιούν τους στόχους, τις πολιτικές και τις διαδικασίες για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, καθώς και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση του κινδύνου αυτού.

Ως εκ τούτου και με βάση την ανακοίνωση της ΕΑΚΑΑ, οι τράπεζες αναμένεται να περιλαμβάνουν τις ακόλουθες ποιοτικές γνωστοποιήσεις στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις, προκειμένου να επιτύχουν ακριβοδίκαιη παρουσίαση και τη γνωστοποίηση πληροφοριών που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τη σημαντικότητα των δανείων σε σχέση με την οικονομική τους θέση και απόδοση:

1. λεπτομέρειες σχετικά με τους τύπους των μέτρων ρύθμισης και πρακτικές που ακολουθήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς,
2. περιγραφή των κινδύνων που συνδέονται με τα μέτρα ρύθμισης που ελήφθησαν, καθώς και του τρόπου που γίνεται η διαχείριση και η παρακολούθηση των εν λόγω κινδύνων για σκοπούς εσωτερικής διαχείρισης,
3. λογιστικές πολιτικές που εφαρμόζονται όσον αφορά τα ρυθμισμένα περιουσιακά στοιχεία με:
 - i. διάκριση ανάμεσα στις περιπτώσεις όπου ένα μέτρο ρύθμισης έχει σαν συνέπεια την αποαναγνώριση του αρχικού περιουσιακού στοιχείου και, τότε οδηγεί σε απομείωση του καθώς και τις συνέπειες για τον λογιστικό χειρισμό του,
 - ii. μεθοδολογίες για την αξιολόγηση και τον υπολογισμό της απομείωσης των ρυθμισμένων περιουσιακών στοιχείων λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά του κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής της μεμονωμένης ή/και της συλλογικής αξιολόγησης για απομείωση,
 - iii. ορισμό, των περιπτώσεων όπου ο εκδότης δεν θεωρεί πλέον ένα περιουσιακό στοιχείο ρυθμισμένο μαζί με τυχόν συνέπειες για την κατάταξη του κινδύνου του περιουσιακού στοιχείου (π.χ. επιπτώσεις στην κατάταξη του ως

απομειωμένο, επιπτώσεις στην αξιολόγηση και τον υπολογισμό των ζημιών απομείωσης),

- iv. περιγραφή των κριτηρίων για την αναγνώριση των ζημιών απομείωσης και της επίδρασης στην κατάταξη των ρυθμισμένων δανείων με βάση τον κίνδυνο σε απομειωμένα/μη-απομειωμένα για τα διάφορα είδη των μέτρων ρύθμισης, για παράδειγμα, όπου τα μέτρα ρύθμισης:
 - α) οδηγούν ή όχι στην αναγνώριση ζημιάς απομείωσης,
 - β) έχουν δοθεί σε περιουσιακά στοιχεία που είχαν ήδη απομειωθεί σε προηγούμενες περιόδους αναφοράς και εξακολουθούσαν να θεωρούνται απομειωμένα κατά την ημερομηνία της ρύθμισης,
 - γ) έχουν οδηγήσει σε αποαναγνώριση του αρχικού περιουσιακού στοιχείου,
 - δ) χρησιμοποιούνται στην αναχρηματοδότηση των υφιστάμενων ανοιγμάτων, και
4. περιγραφή τυχόν αλλαγών σε αυτές τις πτυχές των μέτρων ρύθμισης από την προηγούμενη περίοδο.

4.6. Ποσοτικές Γνωστοποιήσεις για τις ρυθμίσεις δανείων

Σε σχέση με τα ποσοτικά στοιχεία, η παράγραφος 36 (γ) του Δ.Π.Χ.Α. 7 απαιτεί από τους εκδότες να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, έστω και αν αυτά είναι χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα. Την ίδια στιγμή, η παράγραφος 35 του Δ.Π.Χ.Α. 7 σημειώνει ότι, εάν τα ποσοτικά στοιχεία που γνωστοποιούνται στο τέλος της περιόδου αναφοράς δεν είναι αντιπροσωπευτικά της έκθεσης της οικονομικής οντότητας σε κινδύνους κατά την περίοδο, η οικονομική οντότητα πρέπει να παρέχει περαιτέρω πληροφορίες που να είναι αντιπροσωπευτικές. Με βάση τα ανωτέρω και σύμφωνα με την ανακοίνωση της ΕΑΚΑΑ, οι τράπεζες πρέπει να γνωστοποιούν τους πίνακες που παρουσιάζονται στην ενότητα 5.3 «*Ρυθμίσεις Δανείων*».

5. Πίνακες

Αποκλίσεις από την τυποποίηση των Πινάκων επιτρέπονται μόνο σε περίπτωση μη σημαντικότητας των παρατιθέμενων στοιχείων.

Συγκριτικά στοιχεία απαιτούνται σε όλες τις περιπτώσεις σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1.38

Στη γεωγραφική κατανομή, οι τράπεζες οφείλουν να παρουσιάσουν κάθε σημαντική έκθεση σε συγκεκριμένη χώρα διακριτά.

5.1. Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου

5.1.1. Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών με βάση την ποιότητα τους (απομειωμένα ή μη – προβλέψεις απομείωσης - αξία εξασφαλίσεων)

	Μη απομειωμένα Δ&Α		Απομειωμένα Δ&Α		Συνολική αξία προ απομείωσης	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης		Συνολική Καθαρή αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων
	Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		
Ιδιώτες									
Στεγαστικά									
Καταναλωτικά									
Πιστωτικές κάρτες									
Λοιπά									
Επιχειρηματικά									
Μεγάλες επιχειρήσεις									
Μικρομεσαίες ΜΜΕ									
Δημόσιος τομέας									
Ελλάδα									
Άλλες χώρες									
Σύνολο									

Συνολική αξία προ απομείωσης : είναι η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης.

Αξία Εξασφαλίσεων: την αξία των εξασφαλίσεων σύμφωνα με την παρ. 36(β) Δ.Π.Χ.Α. 7.

5.1.2. Ποιοτική Διαβάθμιση των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών

(Η κατηγοριοποίηση του κινδύνου είναι ενδεικτική και πρέπει να βασίζεται στο σύστημα εσωτερικής διαβάθμισης της κάθε τράπεζας. Κάθε επίπεδο του συστήματος διαβάθμισης που χρησιμοποιείται εσωτερικά και αναφέρεται στη διοίκηση θα πρέπει να ορίζεται.)

	Υψηλής Διαβάθμισης	Ικανοποιητικής Διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων	Αξία εξασφαλίσεων
Ιδιώτες					
Στεγαστικά					
Καταναλωτικά					
Πιστωτικές κάρτες					
Λοιπά					
Επιχειρηματικά					
Μεγάλες επιχειρήσεις					
MME					
Δημόσιος τομέας					
Ελλάδα					
Λοιπές χώρες					
Σύνολο					

Οι πρώτες τέσσερις στήλες του πίνακα αντιπροσωπεύουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο σύμφωνα με την παρ. 36(α) του Δ.Π.Χ.Α. 7
Το «*Σύνολο των χωρίς καθυστέρηση και μη απομειωμένων δανείων*» πρέπει να ισούται με το αντίστοιχο υπόλοιπο του πίνακα 5.1.1.

5.1.3. Ανάλυση ενηλικίωσης των καθυστερημένων και μη απομειωμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών ανά κατηγορία δανείων

	Ιδιώτες				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας		Σύνολο των καθυστερημένων και μη απομειωμένων
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Πιστωτικές κάρτες	Λοιπά	Μεγάλες επιχειρήσεις	ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές Χώρες	
1-29 ημέρες									
30-59 ημέρες									
60-89 ημέρες									
90-179 ημέρες									
180-360 ημέρες									
>360 ημέρες									
Σύνολο									
Αξία εξασφαλίσεων									

Όλες οι γραμμές του πίνακα, εκτός της γραμμής «Αξία εξασφαλίσεων», αντιπροσωπεύουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο σύμφωνα με την παρ. 36(α) του Δ.Π.Χ.Α. 7.

Το «*Σύνολο των καθυστερημένων και μη απομειωμένων δανείων*» πρέπει να ισούται με το αντίστοιχο υπόλοιπο του πίνακα 5.1.1.

5.1.4 Απομειωμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών:

5.1.4.1. Συμφωνία των απομειωμένων Δ&Α ανά κατηγορία δανείων

	Ιδιώτες				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας		Σύνολο
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Πιστωτικές κάρτες	Λοιπά	Μεγάλες επιχειρήσεις	ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές χώρες	
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2013									
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου									
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων									
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια									
Διαγραφές απομειωμένων Δ&Α									
Διαθέσεις απομειωμένων Δ&Α									
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις									
Σύνολο απομειωμένων Δ&Α 31.12.2013									
Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης									
Υπόλοιπο απομειωμένων Δ&Α της 31.12.2013 (Καθαρή Αξία)									

Όλα τα ποσά στον ανωτέρω πίνακα εκτός των τελευταίων δύο γραμμών αντιπροσωπεύουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ προβλέψεων απομείωσης. Το «Υπόλοιπο απομειωμένων Δ&Α της 31.12.2013» πρέπει να ισούται με το υπόλοιπο της «Καθαρής αξίας απομειωμένων Δ&Α» του πίνακα 5.1.4.2.

5.1.4.2. Ανάλυση Ενηλικίωσης των απομειωμένων Δ&Α ανά κατηγορία δανείων

	Ιδιώτες				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας		Σύνολο
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Πιστωτικές κάρτες	Λοιπά	Μεγάλες επιχειρήσεις	ΜΜΕ	Ελλάδα	Λοιπές χώρες	
1-29 ημέρες									
30-59 ημέρες									
60-89 ημέρες									
90-179 ημέρες									
180-360 ημέρες									
>360 ημέρες									
Καθαρή αξία απομειωμένων Δ&Α									
Αξία εξασφαλίσεων									

Όλα τα ποσά στον ανωτέρω πίνακα εκτός της τελευταίας γραμμής «Αξία εξασφαλίσεων» αντιπροσωπεύουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο σύμφωνα με την παρ. 36(α) του Δ.Π.Χ.Α. 7

Αξία Εξασφαλίσεων: την αξία των εξασφαλίσεων σύμφωνα με την παρ. 36(β) Δ.Π.Χ.Α. 7.

Το σύνολο της «Καθαρής αξίας απομειωμένων Δ&Α» πρέπει να ισούται με το «Υπόλοιπο απομειωμένων Δ&Α της 31.12.2013» του πίνακα 5.1.4.1.

5.1.5 Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης

Είναι η σχέση μεταξύ του δανείου και της αξίας του ακινήτου που κατέχεται ως εξασφάλιση.

2013	Στεγαστικά Δάνεια
Μικρότερο από 50%	
50%-70%	
71%-80%	
81%-90%	
91%-100%	
101%-120%	
121%-150%	
Μεγαλύτερο από 150%	
Συνολική αξία Δ&Α	
Μέσος Όρος του Δείκτη	

Ο πίνακας αναφέρεται σε ενυπόθηκα δάνεια τόσο για αγορά κατοικίας όσο και για αγορά ακινήτου για εμπορική χρήση.

Τα ποσά που περιλαμβάνονται στον ανωτέρω πίνακα περιγράφουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, προ απομείωσης.

5.1.6 Ανάκτηση Εξασφαλίσεων

	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων	Καθαρή Αξία Πώλησης	Καθαρό Κέρδος ή ζημία από τη πώληση
Ακίνητη Περιουσία							
- Κατοικίες							
- Εμπορικά ακίνητα							
Χρηματ/κά στοιχεία							
Λοιπές εξασφαλίσεις							

Καθαρή Αξία Πώλησης: είναι η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και των δαπανών για την πραγματοποίηση αυτής.

5.1.7 Ανάλυση των ληφθέντων εξασφαλίσεων και εγγυήσεων

	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Ιδιώτες					
Επιχειρηματικά					
Δημόσιος τομέας					
Σύνολο					

Το σύνολο των εξασφαλίσεων πρέπει να ισούται με το αντίστοιχο υπόλοιπο του πίνακα 5.1.1.

Η εύλογη αξία των ληφθέντων εξασφαλίσεων που μπορεί να πουληθούν ή να επανεχυριαστούν, πρέπει να γνωστοποιείται διακριτά (Δ.Π.Χ.Α. 7.15).

5.2. Πρόβλεψη Απομείωσης Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών

5.2.1. Μεταβολή της Συσσωρευμένης Πρόβλεψης Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων

	Ιδιώτες	Επιχειρηματικά	Δημόσιος τομέας	Σύνολο
Υπόλοιπο Έναρξης 1.1.2013				
Ζημιά απομείωσης περιόδου				
Αναστροφές χρησιμοποιηθέντων προβλέψεων απομείωσης				
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές				
Σύνολο ζημιών απομείωσης σε Δ&Α				
Διαγραφές				
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης				
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές				
Υπόλοιπο 31.12.2013				

Ζημιά απομείωσης περιόδου: είναι η ζημιά απομείωσης της περιόδου που χρεώθηκε στην κατάσταση συνολικών εσόδων προ αναστροφών και ανακτήσεων για τα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία που αποαναγνωρίστηκαν.

Σύνολο ζημιών απομείωσης σε Δ&Α: είναι η ζημιά απομείωσης περιόδου καθαρή από αναστροφές και ανακτήσεις της περιόδου για τα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία που αποαναγνωρίστηκαν– το σύνολο ζημιών απομείωσης μπορεί να είναι το ποσό που εμφανίζεται στην κατάσταση συνολικών εσόδων.

Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης: είναι το δεδουλευμένο έσοδο από τόκους των απομειωμένων δανείων και ισούται με το αντίστοιχο υπόλοιπο του πίνακα 5.2.3.

5.2.2. Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή

31.12.2013	Ελλάδα			Λοιπή Ευρώπη			Λοιπές Χώρες		
	Σύνολο Δ&Α	Απομειωμένα Δ&Α	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης	Σύνολο Δ&Α	Απομειωμένα Δ&Α	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης	Σύνολο Δ&Α	Απομειωμένα Δ&Α	Συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης
Ιδιώτες									
Στεγαστικά									
Καταναλωτικά									
Πιστωτικές κάρτες									
Λοιπά									
Επιχειρηματικά									
Εμπόριο και Υπηρεσίες									
Βιομηχανία									
Ναυτιλία									
Κατασκευές									
Τουρισμός									
Ενέργεια									
Λοιπές									
Δημόσιος Τομέας									
Σύνολο									

«Σύνολο Δ&Α» και «Απομειωμένα Δ&Α»: είναι η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, προ συσσωρευμένης απομείωσης.

Η γεωγραφική κατανομή θα πρέπει να γίνεται με βάση τον τόπο καταγωγής του αντισυμβαλλόμενου.

5.2.3.Ανάλυση Εσόδων από Τόκους, με βάση την ποιότητα των Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών ανά κατηγορία δανείων

31.12.2013	Έσοδα από μη- απομειωμένα Δ&Α	Έσοδα από απομειωμένα Δ&Α	Σύνολο εσόδων από τόκους
Ιδιώτες			
Επιχειρηματικά			
Δημόσιος τομέας			
Σύνολο εσόδων από τόκους			

Τα «έσοδα από απομειωμένα Δ&Α» ισούνται με το αντίστοιχο υπόλοιπο του πίνακα 5.2.1. «Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης».

5.3. Ρυθμίσεις Δανείων

5.3.1. Ανάλυση ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών ανά είδος ρύθμισης

Ρυθμισμένα Δάνεια (Καθαρή Αξία):		
Είδη Ρύθμισης	31/12/2013	31/12/2012
Μετάθεση Πληρωμής τόκου		
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών		
Παροχή περιόδου χάριτος		
Επέκταση διάρκειας δανείου		
Κεφαλαιοποίηση καθυστερούμενων δόσεων		
Διαγραφή μέρους του χρέους		
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης		
Πληρωμές εκτός μετρητών		
Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση συμμετοχής		
Προσαρμογές, η μη εφαρμογή ρητρών		
Λοιπά		
Συνολική καθαρή αξία		

Τα ποσά του ανωτέρω πίνακα, περιγράφουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο σύμφωνα με την παρ. 36(α) του Δ.Π.Χ.Α. 7 και αναφέρονται στην αξία των Δ&Α μετά την παροχή μέτρων ρύθμισης. Η συνολική καθαρή αξία θα πρέπει να ισούται με τα αντίστοιχα υπόλοιπα των πινάκων 5.3.2., 5.3.3., 5.3.4 & 5.3.5.

5.3.2.Ανάλυση Ρυθμίσεων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους ποιότητα

	Συνολικό Ποσό Δ&Α	Συνολικό Ποσό Ρυθμισμένων Δ&Α	% Ρυθμισμένων Δ&Α
Χωρίς καθυστέρηση και μη απομειώμενα			
Σε καθυστέρηση και μη απομειωμένα			
Απομειωμένα			
Συνολική Αξία (προ απομείωσης)			
Ατομική Πρόβλεψη Απομείωσης			
Συλλογική Πρόβλεψη Απομείωσης			
Συνολική καθαρή αξία			
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις			
Ζημιά Απομείωσης			

Οι πρώτες τρεις γραμμές αντιπροσωπεύουν την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν την πρόβλεψη απομείωσης.

Η «Συνολική προ και μετά απομείωσης αξία» των Δ&Α καθώς και η «Ατομική και συλλογική πρόβλεψη απομείωσης» τους πρέπει να ισούνται με τα αντίστοιχα υπόλοιπα του πίνακα 5.1.1.

Η «Συνολική καθαρή αξία» των ρυθμισμένων Δ&Α πρέπει να ισούται με τα αντίστοιχα υπόλοιπα των πινάκων 5.3.1., 5.3.3., 5.3.4. & 5.3.5.

5.3.3. Συμφωνία Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών

	31/12/2013	31/12/2012
Υπόλοιπο έναρξης		
Δ&Α που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της περιόδου		
Έσοδα από τόκους		
Αποπληρωμές Δ&Α (μερικώς ή ολικώς)		
Δ&Α που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης εντός της περιόδου		
Ζημιά απομείωσης		
Ζημιές από αποαναγνώριση Δ&Α:		
- Εύλογη αξία των νέων δανείων που αναγνωρίστηκαν		
- Λογιστική αξία παλαιών δανείων που αποαναγνωρίστηκαν		
Λοιπά		
Υπόλοιπο τέλους		

Τα Ρυθμισμένα Δ&Α που περιλαμβάνονται στη γραμμή «Υπόλοιπο έναρξης» είναι μετά από τις συσσωρευμένες απομειώσεις, αλλά προ της ζημιάς απομείωσης της τρέχουσας χρήσης.

Τα Ρυθμισμένα Δ&Α που περιλαμβάνονται στη γραμμή «Δ&Α που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης», είναι προ απομείωσης.

Η γραμμή «Έσοδα από τόκους» είναι τα έσοδα από τόκους (δεδουλευμένα) που αναγνωρίζονται για τα ρυθμισμένα Δ&Α.

Η γραμμή «Ζημιά απομείωσης» είναι η ζημιά απομείωσης της περιόδου (χρέωση στην κατάσταση συνολικών εσόδων). Είναι καθαρή από αναστροφές και ανακτήσεις για τα απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία που αποαναγνωρίστηκαν. Αναφέρεται σε όλα τα ρυθμισμένα Δ&Α, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ρυθμίστηκαν στην περίοδο και εκείνων που ήταν ήδη ρυθμισμένα κατά την έναρξη της περιόδου. Η ζημιά απομείωσης περιλαμβάνει (i) τη ζημιά που αναγνωρίζεται κατά την παροχή των μέτρων ρύθμισης, και (ii) τη ζημιά που αναγνωρίζεται αφού έχει ληφθεί υπόψη η αβεβαιότητα που περιβάλλει την εισπραξιμότητα των ταμειακών ροών σύμφωνα με τις συνθήκες μετά τη ρύθμιση. Συνεπώς, τα Δ&Α που χαρακτηρίζονται ρυθμισμένα κατά την περίοδο χωρίς αποαναγνώριση πρέπει να περιλαμβάνονται στη γραμμή «Δ&Α που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης» για την αξία τους προ της ρύθμισης.

Τα Δ&Α για τα οποία η παροχή ρύθμισης δεν οδήγησε στην αναγνώριση ζημιάς απομείωσης περιλαμβάνονται στη γραμμή «Δ&Α που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης» με το προ ρύθμισης ποσό τους και προ της απομείωσης που θα μπορούσε να αναγνωριστεί για να ληφθεί υπόψη η αβεβαιότητα που περιβάλλει την εισπραξιμότητα των ταμειακών ροών σύμφωνα με τις συνθήκες μετά τη ρύθμιση.

Το «Υπόλοιπο τέλους» θα πρέπει να ισούται με τη συνολική καθαρή αξία μετά την απομείωση των ρυθμισμένων Δ&Α στους πίνακες 5.3.1., 5.3.2., 5.3.4 & 5.3.5.

Η «Ζημιά απομείωσης» θα πρέπει να ισούται με τη ζημιά απομείωσης των ρυθμισμένων Δ&Α του πίνακα 5.3.2.

5.3.4. Ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεων κατά Πελατών ανά κατηγορία

	31/12/2013	31/12/2012
Ιδιώτες		
Στεγαστικά		
Καταναλωτικά		
Πιστωτικές κάρτες		
Λοιπές		
Επιχειρηματικά		
Μεγάλες επιχειρήσεις		
ΜΜΕ		
Δημόσιος Τομέας		
Ελλάδα		
Λοιπές χώρες		
Συνολική καθαρή αξία		

Συνολική καθαρή αξία: περιγράφει την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο σύμφωνα με την παρ. 36(α) του Δ.Π.Χ.Α. 7 και αναφέρεται στην αξία των Δ&Α μετά την παροχή μέτρων ρύθμισης και πρέπει να ισούται με τις αντίστοιχες τιμές στους πίνακες 5.3.1., 5.3.2., 5.3.3. και 5.3.5.

5.3.5. Ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών ανά Γεωγραφική Περιοχή

	31/12/2013	31/12/2012
Ελλάδα		
Λοιπή Ευρώπη		
Λοιπές χώρες		
Συνολική καθαρή αξία		

Συνολική καθαρή αξία: περιγράφει την μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο σύμφωνα με την παρ. 36(α) του Δ.Π.Χ.Α. 7 και αναφέρεται στην αξία των Δ&Α μετά την παροχή μέτρων ρύθμισης.

Η συνολική καθαρή αξία των ρυθμισμένων Δ&Α πρέπει να ισούται με τα αντίστοιχα υπόλοιπα των πινάκων 5.3.1, 5.3.2, 5.3.3 και 5.3.4.